

**TYÖPAJAOPISKELUN TARKOITUKSEN MUKAISUUS OSANA
KUNTOUTTAVAA TYÖTOIMINTAA**

YAMK opinnäytetyö

Visamäki, kulttuuri- ja taidetoiminta hyvinvoinnin edistäjänä

syksy, 2019

Hanna Rantala

Kulttuuri ja taidetoiminta hyvinvoinnin edistäjänä YAMK
Visamäki, Hämeenlinna

Tekijä	Hanna Rantala	Vuosi 2019
Työn nimi	Työpajaopiskelun tarkoituksenmukaisuus osana kuntouttavaa työtoimintaa	
Työn ohjaaja	Merja Salminen	

TIIVISTELMÄ

Ammatillisen koulutuksen uudistus osaamisperusteisuuteen on antanut uusia mahdollisuuksia työpajojen asiakkaille suorittaa ammatillisten perustutkintojen tutkinnon osia työpajajaksojen aikana.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden näkemyksiä työpajaopiskelun tarkoituksenmukaisuudesta, sisältötoiveista sekä oppimiseen vaikuttavista tukevista ja estävistä taustatekijöistä. Tutkimusaineisto kerättiin käyttämällä Oppimisuotainta ja aineisto analysoitiin ePerusteiden ja Tynjälän mallin pohjalta laaditun Oppimisen taustatekijät -mallin mukaisesti.

Oman hyvinvoinnin vahvistaminen nähtiin työpajajakson tärkeimpänä sisältönä. Se toimii pohjana uusien taitojen oppimiselle. Oppimista tukevat parhaiten myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri, kannustus ja palautteen saanti. Oppimista eniten haittaavat aiemmat oppimiskokemukset, muiden odotukset, oppimisvaikeudet sekä henkiset ja fyysiset voimavarat, väsymys ja taloudelliset huolet.

Merkittävin ero työpajaopiskelua suorittavien ja ei opiskelevien kesken on tulevaisuuden näkymissä. Ammatillinen kasvu ja tulevaisuuden suunnitelmat tukevat työpajaopiskelijoiden oppimista. Ei opiskelevilla ammatilliset tulevaisuuden näkymät ovat epäselvemmät ja toimivat oppimista estäviä tekijöitä. Mitä vähemmän on näköaloja tulevaan, sitä suuremmaksi kasvaa kannustuksen tarve.

Avainsanat työpajaopiskelu, työpajaopiskelun tarkoituksenmukaisuus, oppimisen tuki

Sivut 51 sivua

Promoting Wellbeing Through Culture and Art
Visamäki Campus, Hämeenlinna

Author	Hanna Rantala	Year 2019
Subject	The significance of work shop study as a part of rehabilitating work activities	
Supervisors	Merja Salminen	

ABSTRACT

During 2018, implemented reform of vocational upper secondary education and its primary focus on competence-based education has given new possibilities for pedagogic workshop participants to accomplish vocational qualification unit while they participate in workshop periods.

The aim of this thesis is to research the opinions of the participants of rehabilitating work activities in Hämeenlinna Region Rehabilitation Foundation Luotsi. Opinions were asked about the purposefulness of studying in a workshop, wishes for the contents of the studied skills and about the background factors helping or hindering the individual level of learning. The material was created by using a probe method in research and the substance was analyzed according to the model of the background factors of learning formulated by eRequirements and based upon the model developed by Tynjälä.

As the most important content during the workshop period was seen the strengthening of one's own wellbeing. It works as the foundation for the ability to learn new skills. Learning is best empowered by positive and accepting atmosphere, encouragement and positive feedback. The biggest hindrance to learning was earlier negative learning experiences, the expectations of others, learning disabilities, limited mental and physical energy, tiredness and financial worries.

Occupational progress and planning support the learning of the studying participants. The unclear future prospects or the lack of planning hinders the learning of the participants who do not engage in vocational studies. The more restricted the future prospects are, the more coaching will be needed.

Keywords Pedagogic workshop period, purposefulness of studying, student coaching

Pages 51 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	2
3	TYÖ, KUNTOUTUS JA KOULUTUS HYVINVOINNIN EDISTÄJÄNÄ.....	3
3.1	Kuntouttava työtoiminta osana työpajojen palvelutarjontaa	4
3.2	Kuntouttavan työtoiminnan sisältö	4
3.3	Koulutus työllistymisen edistäjänä.....	5
3.4	Työ hyvinvoinnin ja osallisuuden tuottajana	6
3.5	Työpajaopiskelu vaihtoehtoisena oppimistapana	8
4	TUTKIMUSMENETELMÄT.....	9
4.1	Laadullinen tutkimus.....	9
4.2	ePerusteet työpajaopiskelun koulutuksellisen sisällön perustana	10
4.3	Oppimisen taustekijät –malli oppimisen tuen tarpeiden perustana.....	12
5	OPPIMISLUOTAIN AINEISTONKERUUMENETELMÄNÄ	14
5.1	Oppimisen sisällöt –luotainosio	14
5.2	Oppimisen tuet ja haitat –luotainosiot.....	15
5.2.1	Oppimisen perustukset –luotainosio	16
5.2.2	Oppimisen taustatekijät –luotainosio	17
5.3	Oppimistapojen arvo –luotainosio.....	18
5.4	Taitojen aarrearkku –luotainosio	20
5.5	Mieluisa opiskelupäiväni –luotainosio.....	21
6	TUTKIMUSAINEISTON HANKINTA JA TUTKIMUSTULOKSET	21
6.1	Tutkimuksen kohderyhmä	21
6.2	Tutkimusaineiston analysointi	23
6.3	Koulutukselliset sisällöt.....	24
6.3.1	Työpajaopintoja suorittavien sisältötoiveet.....	25
6.3.2	Ei työpajaopintoja suorittavien sisältötoiveet.....	27
6.3.3	Tutkimusryhmien yhteiset ja eriävät sisältötoiveet	28
6.4	Tämän hetken oppimista tukevat ja haittaavat taustatekijät.....	29
6.4.1	Työpajaopiskelijoiden oppimisen taustatekijät.....	30
6.4.2	Ei työpajaopintoja suorittavien taustatekijät.....	30
6.4.3	Tutkimusryhmien yhteiset ja eriävät taustatekijät	31
6.5	Oppimiseen liittyvien taustatekijöiden muutokset.....	32
6.6	Asiakasprofiilit	34
6.7	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuuden arviointi	39
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	40
7.1	Koulutukselliset sisältötoiveet ja oppimisen tukimuodot.....	40
7.2	Työllistymistä edistävät tulokset.....	42
8	POHDINTA.....	43
8.1	Osaamisen vahvistaminen	43

8.2	Monialainen tuki	43
8.3	Kuntoutuksellisen ja koulutuksellisen sisällön yhdistäminen	44
8.4	Työelämäverkostot.....	45
8.5	Työpajaopiskelun tarkoituksenmukaisuus.....	45
LÄHDELUETTELO.....		47

1 JOHDANTO

Olen toiminut erilaisissa kuntien ja säätiön työpajoilla toteutettavissa hanketehtävissä, joiden sisältönä on ollut suunnitella, toteuttaa ja järjestää pitkään työttömänä olleille, syrjäytymisvaarassa oleville nuorille sekä kuntoutujille palveluja, joiden avulla edistetään heidän työllistymistään.

Oma työurani on alkanut 1990 –luvun alkupuolella, jolloin mielenterveystyössä oltiin purkamassa laitoshoidon ja suunnattiin palveluja enenevässä määrin avohoitoon. Tällöin ensisijaisena olivat kuntoutukselliset tavoitteet. Vuosien edetessä yksilöllisiä tavoitteita on ohjattu työllistymiseen tähtääviksi tavoitteiksi, ovat ne sitten työllisyystoimenpiteitä tai aktiiviseen sosiaalipolitiikkaan kuuluvaa kuntouttavaa työtoimintaa. Tämä muutos on näkynyt omassa työnkuvan muutoksessa, joissa työpajojen tavoitteita asetetaan enenevässä määrin työllistymistä edistäviin palveluihin ja niiden edelleen kehittämiseen.

Julkisen rahoituksen ja yleisen taloudellisen tilanteen kiristyessä, toiminnan ja palvelujen vaikuttavuus on noussut entistä tärkeämpään rooliin. Palvelujen vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen on tärkeää myös siitä syystä, että yhteiskunnallinen nykykehitys on edellyttämässä kolmannen sektorin toimijoilta, johon myös oma työkenttäni työvalmennussäätiön työpajalla sijoittuu, entistä enemmän toiminnallisia ja taloudellisia tulostavoitteita. (Klemelä, 2016, s. 8) Tämän pohjalta herää kysymys, mitkä ovat vaikuttavuuskriteerit ja millaisin keinoin vaikuttavuuteen päästään?

Työllisyyttä edistäviä palveluita tullaan tulevaisuudessa todennäköisesti hankkimaan enenevässä määrin tulosperusteisesti (Pietikäinen 2019, s. 1). Tästä on viitteitä käytännön työkentältä muun muassa valtakunnallinen Nuoret kohti työtä –palvelu, joka oli oman työurani ensimmäinen palvelu, jossa palveluntuottajille maksetaan lähinnä koulutuksellisten ja työllistymisen tavoitteiden saavuttamisesta. (Nuoret kohti työtä!, 2018.)

Palvelun toteuttajana koen merkitykselliseksi tiedoksi tuloskriteerien sisällön. Mikä on toteutetun palvelun lopputulos ja vaikuttavuus, joka arvioidaan riittäväksi tulokseksi? Huomioidaanko vaikuttavaksi tulokseksi yksinomaan työllistyminen tai koulutukselliset suoritukset? Entä, mikä on sellaisen palvelun sisältö, jotka osallistujat kokevat omassa elämäntilanteessaan tarpeelliseksi ja vaikuttavaksi? Kohtaavatko nämä tavoitteet toisensa ja jos kohtaavat niin missä määrin?

Tämän kehittämistyön lähtökohtana oli ajatus siitä, että vaikuttavana työpajatoimintana yhteiskunnan ja palvelujen rahoittajan näkökulmasta nähdään osallistujien työllistyminen tai palvelujen sisällön työllistymistä edistävät toimet.

Tässä tutkimuksessa mielenkiinto on koulutuksellisessa sisällössä, koska työllisyystoimenpiteisiin osallistuneiden henkilöiden koulutuksellinen sisältö on useissa tutkimuksissa todettu edistävän osallistujien työllisyyttä (Aho, Tuomala, Hämäläinen & Mäkiäho, 2018, s. 66; Alasalmi ym., 2019, s. 92; Lindh, 2013, s. 65; Maunu, Sardar & Sihto, 2014, s. 26). Tästä huolimatta tutkimuksissa on tullut ilmi, että kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat eivät ole juurikaan koulutuksellisiin sisältöihin osallistuneet (Aho ym., 2018, s. 59). Onko koulutuksen ulkopuolelle jääminen henkilöiden oma valinta vai onko kysymys siitä, että heillä ei ole ollut itselleen sopivia kouluttautumismahdollisuuksia (Karjalainen & Raivio, 2013, s. 15)?

2 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Aloitin tämän tutkimustyön perehtymällä aiempiin tutkimustuloksiin saadakseni tietoa työllisyyspalveluihin osallistuneiden työllistymistä edistävien palvelujen sisällöistä. Työllisyystoimenpiteiden työllisyysvaikuttavuutta arvioineiden tutkimusten perusteella (Aho ym., 2018, s. 66; Alasalmi ym., 2019, s. 92; Lindh, 2013, s. 65; Maunu ym., 2014, s. 26) koulutuksellinen sisältö on toiminut parhaiten työllistämistoimenpiteisiin osallistuneiden työllistymistä edistävänä tekijänä. Valtakunnallisissa ja alueellisissa tutkimuksissa (Aho ym., 2018, s. 66; Alakauhaluoma, Keskitalo, Lindqvist & Parpo, 2004, ss. 206–209; Alasalmi ym., 2019, s. 88; Karjalainen & Karjalainen, 2010, ss. 48–50) ilmenee myös se, että koulutuksen työllistymistä edistävästä vaikutuksesta huolimatta kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ovat vain vähäisessä määrin osallistuneet koulutuksellisiin sisältöihin kuntouttavan työtoiminnan aikana tai sen jälkeen.

Aiemmissä tutkimuksissa (Aho ym., 2018, s. 66; Alasalmi ym., 2019, s. 92; Lindh, 2013, s. 65; Maunu ym., 2014, s. 26) esille tulleista koulutuksellisista hyödyistä, sekä oman työpaikkani Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsin (Luotsi –säätiö) kehittämistarpeiden vuoksi työpajoilla tapahtuva koulutuksellinen sisältö vahvistui tämän tutkimuksen kohteeksi. Työpajaopiskelun toteuttaminen on ollut viime vuosien aikana yhtenä kehittämiskohteena Luotsi –säätiössä.

Tämän tutkimuksen avulla selvitetään kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden näkemyksiä koulutuksellisten sisältöjen tarkoituksenmukaisuudesta heidän sen hetkisessä elämäntilanteessaan. Koulutuksellis-

ten sisältötoiveiden pohjalta saadaan viitteitä siihen, ovatko tutkintotavoitteiset koulutussisällöt kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden mielestään tarkoituksenmukaista heidän sen hetkisessä elämäntilanteessa.

Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoitui kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ovat yksi keskeinen asiakasryhmä omassa työpaikassani Luotsi –säätiössä. Tästä syystä on tärkeää saada heidän näkemyksensä työpajajaksojen toiminnan kehittämiseen.

Tämän tutkimustyön tavoitteena on saada kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneilta tietoa

1. työpajojen koulutuksellisten palvelusisältöjen kehittämiseen
2. työpaja-asiakkaiden oppimiseen liittyvistä taustavaikuttajista koulutuksellisten tukipalvelujen kehittämiseksi
3. työpaja-asiakkaiden asiakasprofiilien luomiseen.

Tutkimuskysymykset ovat:

- Millaisia ammatillisen perustutkinnon mukaisia osaamissisältöjä työpajajaksoille osallistuvat kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat toivovat työpajajaksoonsa sisältyvän?
- Millaiset taustatekijät vaikuttavat heidän oppimiseensa?

Tässä tutkimuksessa ammatillista osaamista vahvistavaa kouluttautumista ja sen tarkoituksenmukaisuutta heidän sen hetkisessä elämäntilanteessaan arvioidaan selvittämällä koulutuksen sisällöllistä mielekkyyttä ja laatimalla kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista asiakasprofiilit. Asiakasprofiilit täydentävät asiakasfaktaa personoidummalla tiedolla tuoden näkyviin henkilöiden elämäntilanteen ja heidän sen hetkisen elämäntilanteeseen liittyvät tarpeet.

3 TYÖ, KUNTOUTUS JA KOULUTUS HYVINVOINNIN EDISTÄJÄNÄ

Työpajat ovat yhteisöjä, joissa yksilön vahvuuksien sekä työn ja toiminnan avulla edistetään hänen arjessa selviytymisen taitoja sekä valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön. Työ- ja yksilövalmennuksen keinoin tuetaan valmentautujien yksilöllisiä tavoitteita. Työpajat toimivat myös vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä, jolloin valmentautujilla on mahdollisuus vahvistaa työelämätaitoja sekä kerryttää ammatillisten perustutkintojen mukaista osaamista. (TPY, n.d)

Työpajojen valmentautujina on sekä nuoria että aikuisia, jotka tarvitsevat tukea koulutus- ja työmarkkinoille kiinnittyäkseen. Valmentau-

tujia ohjautuu työpajoille lähinnä te-palvelujen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lähettämänä. Yhtenä merkittävänä asiakasryhmänä ja valmentautujina ovat kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat. (TPY, n.d)

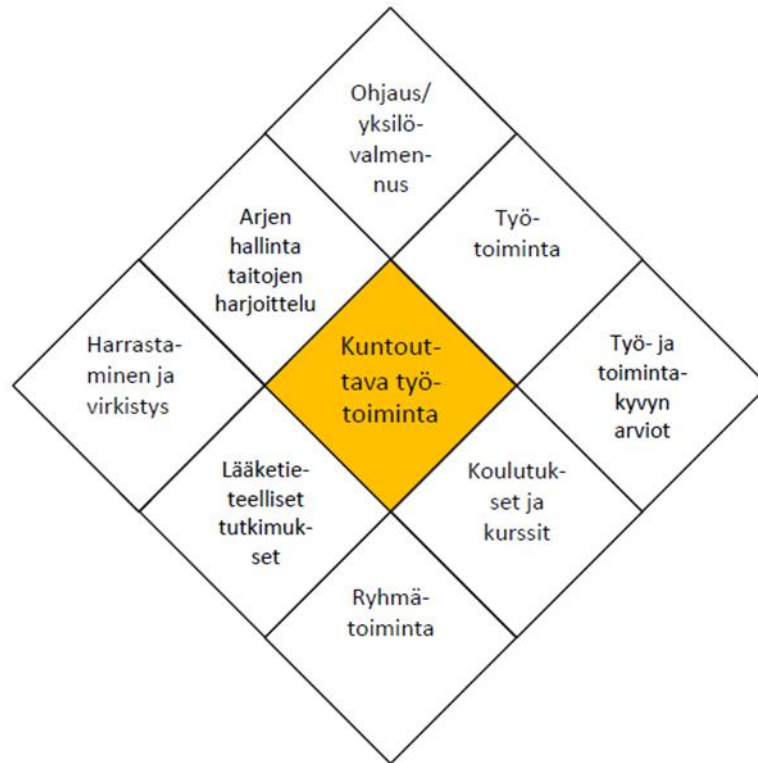
3.1 Kuntouttava työtoiminta osana työpajojen palvelutarjontaa

Kuntouttavan työtoiminnan palvelu on kohdennettu pitkään työttömänä olleille henkilöille työllistymismahdollisuuksien ja elämänhallinnan parantamiseksi. Kuntouttavan työtoiminnan lain perimmäisenä tavoitteena on parantaa henkilön toimintakykyä, jotta hän voisi työllistyä, hakeutua koulutukseen tai osallistua Työvoimahallinnon (te) työllistymistä edistäviin palveluihin. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2001/189)

Kuntouttavan työtoiminnan tarve on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kolmen vuoden välein julkaisemien tilastojen mukaan kasvanut. Vuonna 2016 Suomessa oli 41700 kuntouttavan työtoiminnan asiakasta. (Virtanen, 2017, s. 1) Kuntouttavan työtoiminnan tarve ilmenee myös työpaikassani Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsissa. Vuonna 2017 kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden määrä kaikista työllistämispalveluissa olevista asiakkaista oli 59,4 prosenttia. Vuoden 2018 tilaston mukaan kuntouttavan työtoiminnan osuus oli 59,6 prosenttia. (Mäkinen, 2019)

3.2 Kuntouttavan työtoiminnan sisältö

Kuntouttavan työtoiminnan palvelun sisältöä ei ole laissa määritelty, vaan palvelun sisältö suunnitellaan vastaamaan valmentautujan työ- ja toimintakykyä sekä osaamista. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL, 2014) on listannut kuntouttavan työtoiminnan käsikirjaan esimerkkejä sisällöistä, joita kuntouttava työtoiminta voi sisältää (ks. kuva 1, s. 5).

Kuva 1: Esimerkkejä kuntouttavaan työtoimintaan sisällytettävistä palveluista (THL, 2014.)

Tässä tutkimustyössä keskitytään kuntouttavan työtoiminnan koulutuksellisen palvelun kehittämiseen. Aiemmat tutkimustulokset (Immonen, Kerminen & Lindberg, 2011, s. 27; Karjalainen & Karjalainen, 2011, s. 9; Lindh, 2013, ss. 54–55, 64) puoltavat tarvetta kehittää uudenlaisia tuettuja ja kuntoutuksellisia koulutuspolkuja ja kouluttautumismahdollisuuksia. Työpajoilla tapahtuvaa ammatillisten perustutkintojen osaamissisältöihin perustuvaa työpajaopiskelua ja sen kehittämistä pidetään tässä tutkimuksessa yhtenä vaihtoehtoisena, joustavana ja yksilölliset erityistarpeet huomioivana kouluttautumismuotona.

3.3 Koulutus työllistymisen edistäjänä

Kuntouttavan työtoiminnan lain (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2001/189) kauaskantoisena tavoitteena on osallistujien työllistyminen. Tästä huolimatta kuntouttavan työtoiminnan vaikuttavuus ei työllistymisen suhteen ole toteutunut toivotulla tavalla. Työllisyyspoliittiset siirtymät, joilla tarkoitetaan siirtymistä työhön, koulutukseen tai työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin, ovat tutkimusten mukaan olleet vähäisiä. (Aho ym., 2018, s. 66; Ala-Kauhaluoma ym., 2004. ss.

206–209; Alasalmi ym., 2019, s. 88) Työllistymisen vähäisyydestä suoraan kuntouttavan työtoiminnan jakson jälkeen kertoo myös pääkaupunkiseudulla 2008–2009 tehty empiirinen tutkimus, jossa yhtenä tutkimuskohteena oli selvittää kuntouttavan työtoiminnan työllistymisvaikutuksia (Karjalainen & Karjalainen, 2010, ss. 48–50).

Samansuuntaisia tuloksia Lindh (2013, s. 65) on saanut tutkiessaan ammatillisen kuntoutuksen työllistymisvaikutuksia. Tutkimusjoukosta ainoastaan koulutustoimenpiteissä olleiden ryhmässä työllistyminen lisääntyi kuntoutuksen jälkeen verrattuna kuntoutusta edeltäneeseen tilanteeseen. Vaikka vajaakuntoisten sijoittuminen avoimille työmarkkinoille on ollut myös vähäistä, heidän työllistymistään ovat nimenomaan edistäneet ammatilliset työvoimakoulutukset (Maunu ym., 2014, s. 26).

Useat työllisyyspalvelujen vaikuttavuutta arvioineiden tutkimusten (Aho ym., 2018, s. 66; Alasalmi ym., 2019, s. 92; Lindh, 2013, s. 65) mukaan koulutuksellisilla sisällöillä on ollut työllistymistä edistäviä vaikutuksia. Ammatillisella työvoimakoulutuksella on todettu olevan myönteisiä työllisyysvaikutuksia iästä ja sukupuolesta riippumatta (Alasalmi ym., 2019, s. 92).

Johtopäätösten tekeminen eri aktivointiryhmien kesken on hankalaa, sillä vertailuryhmät ovat keskenään taustoiltaan ja toimintakyvyiltään toisistaan poikkeavia. Voidaan sanoa, että ammatillisiin työvoimakoulutuksiin ohjautuu ja valikoituu erilaisia henkilöitä kuin esimerkiksi kuntouttavaan työtoimintaan. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistujien keskimääräinen työllistyminen on aina ollut alhaista, ja he ovat harvoin osallistuvat ammatilliseen työvoimakoulutukseen. (Aho ym., 2018, ss. 57–59)

3.4 Työ hyvinvoinnin ja osallisuuden tuottajana

Työelämäosallisuuden vahvistaminen nähdään EU-maiden yhteisenä ja merkittävänä syrjäytymisen ehkäisyä ja sitä kautta myös hyvinvointia lisäävänä keinona. Koulutuksen puute puolestaan kasvattaa merkittävästi syrjäytymisen riskiä. (TEM, 2019, s. 31) Eurooppa 2020 –strategian pohjalta laadittu Suomen kansallinen ohjelma keskittyy ensisijaisesti työllistymistä edistävien palvelujen kehittämiseen (Valtiovarainministeriö, 2019, s. 17).

Pääministeri Rinteen hallitusohjelman (Hallitusohjelma, 2019, ss. 161–163) mukaan olennaista on lisätä osatyökykyisten ja vaikeasti työllistettävien osallistumista työelämään. Suomen kansallista strategiaa myötäillen, työllistymistavoitteiden onnistumiseksi, työllisyyspolitiikkaa tullaan suuntaamaan kohdennettuihin, aktiivisiin ja monipuolisiin palveluihin. Samalla parannetaan palvelujen saatavuutta, laatua

ja vaikuttavuutta. Yksilöllisten oppimispolkujen avulla vahvistetaan koulutuksellista tasa-arvoa ja varmistetaan kaikille kouluttautuminen omien kykyjensä mukaisesti.

Haasteellisimpana työllistymisryhmänä, niin yksityisillä kuin julkisilla työllisyyspalvelujen toteuttajilla, ovat olleet pitkäaikaistyöttömät. Heidän osaltaan työllistymisvaikutukset eivät ole eronneet toisistaan toteutuspaikasta huolimatta. (Alasalmi ym. 2019, s. 92) Pelkkä palkkatuki ei riitä tukemaan pitkäaikaistyöttömien työllistymistä vaan rahallisen korvauksen rinnalle tarvitaan myös muita toimenpiteitä (Hallitusohjelma, 2019, ss. 128–131).

Sitran raportin mukaan modernilla hyvinvointiyhteiskunnalla tulee aina olla mahdollisuus toteuttaa valikoituja ja kohdennettuja toimia suurimmassa syrjäytymisvaarassa oleville. Raportissa koulutus nähdään yhdeksi keinoksi hoitaa pitkäaikaistyöttömyyden aiheuttamaa ammatillisen osaamisen vajetta. (Lehikoinen, Saariaho & Suikkanen, 2002, s. 11, 27)

Suomalainen koulutusjärjestelmä (OPH, 2014, s. 14) niin perusopetuksessa kuin ammatillisessa koulutuksessa (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017) puoltaa tasa-arvoista kouluttautumismahdollisuutta kaikille erityisistä tuen tarpeista huolimatta. Erityisopetuksen strategiaohjelman (Opetusministeriö, 2007, ss. 16–17) yhtenä kehittämisen painopisteenä on monipuolisten ja joustavien oppimisympäristöjen ja yhteistyöverkoston luominen organisaatio- ja hallintorajat ylittävänä toimintana.

Heikon työllistymisen takia Lindh (2013, ss. 54–55, 64) ja Karjalainen & Karjalainen (2011, s. 9) näkevät muutostarpeita palvelujen painopisteen siirtämisessä asiakkaiden kartoituksista, selvittelyistä ja tutkimuksista erilaisten joustavien ja uusien kuntoutuksellisten koulutuspolkujen ja työelämälähtöisten toimintamallien luomiseen. Samansuuntainen tarve ilmenee myös sosiaali- ja terveystieteiden raportissa. Raportin mukaan työttömien kuntoutusprosessin tulisi sisältää työ- ja toimintakykyä sisältävien tutkimusten jälkeen yksilöllisiä ja tuettuja ammatillisia kuntoutuspolkuja. (Immonen ym., 2011, s. 27).

Edellä mainitut tutkimustulokset (Aho ym., 2018, s. 66; Alasalmi ym., 2019, s. 92; Lindh, 2013, s. 65) viittaavat työllisyyspalveluiden sisältämiin ammatillisen koulutuksen hyötyihin. Alasalmen mukaan (Alasalmi ym., 2019, s. 92) hyödyt ovat nähtävissä ei vain nuorten, vaan kaikkien ikäryhmien osalta. Tehtyjen tutkimusten johtopäätöksissä on tultu tulokseen, että palvelujärjestelmä kaipaa uusia toimintamuotoja. (Immonen ym., 2011, s. 27; Karjalainen & Karjalainen, 2011, s. 9; Lindh; 2013, ss. 54–55, 64)

3.5 Työpajaopiskelu vaihtoehtoisena oppimistapana

Esimerkkinä hallintorajat ylittävästä yhteistyöstä, jossa yhdistyvät em. strategiset ja valtakunnalliset kehittämissuunnitelmat ja yksilöllisesti mahdollistetut kouluttautumismuodot, voidaan pitää työpajaopiskelua. Työpajaopiskelun tueksi työpajojen toimintaa on opinnollistettu. Työpajoilla toteutetulla opinnollistamisella tarkoitetaan toimia, jossa työpajoilla kerrytettävää osaamista verrataan ammatillisten tutkintojen ammattitaitovaatimuksiin ja arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. (Maskonen, Pahlman & Wienkoop, 2019, ss. 19–21)

Opinnollistamista on toteutettu jo 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Maakunnallinen ohjausmalli MAST vuosina 2009–2011 (Mäkelä, 2011, ss. 7–11) sekä Avartajat –hanke vuosina 2012–2013 Silta–Valmennusyhdistys ry:n ja Tampereen ammattiopiston yhteistyönä ovat toteuttaneet ja jakaneet tietoa opinnollistamisen käytännöistä (Schellhammer-Tuominen, 2013, ss. 11–12).

Työpajaopiskelussa yhdistyvät non-formaalinen ja formaalinen oppiminen. Non-formaalinen oppiminen on tavoitteellista ja ohjattua oppimista, joka tapahtuu koulutusorganisaation ulkopuolella. Itsessään se ei johda tutkintoon. (peda.net, n.d.) Non-formaali oppiminen voidaan sisällyttää formaalien tutkintojen sisälle, jolloin osaamisen arviointi toteutetaan virallisen koulutusjärjestelmän toimesta (Lehikoinen ym., 2002, s. 29).

Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsissa toteutetussa työpajaopiskelussa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden oppiminen tapahtuu kokonaisuudessaan työpajoilla. Oppilaitokseen ilmoitaututaan pelkästään näytön suorittamisen ajaksi. Kun riittävä osaaminen tutkinnon osan osalta on olemassa, sovitaan ammatillisen oppilaitoksen kanssa näytöstä ja työpajan ohjaaja tai valmentaja yhdessä ammatillisen oppilaitoksen opettajan kanssa arvioivat osaamisen. Tätä kautta työpajajakson aikana on mahdollisuus saada ammatillisesta oppilaitoksesta todistus suoritetusta tutkinnon osasta ilman koulutukseen hakeutumista.

Ammatillisen koulutuksen siirtyminen osaamisperusteiseen oppimiseen sekä ammatillisen koulutuksen lakiuudistuksen (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017) myötä on työpajoilla tapahtuva kouluttautuminen saanut uusia ja laajempia toteutusmahdollisuuksia. Varsinkin ammatillisen koulutuksen rahoitusuudistus antoi lisäpontta toimintaan ja tutkinnon osien näyttösuorituksiin. Tämä on ollut havaittavissa omassa työpaikassani, jossa viimeisen vuoden aikana on tutkinnon osien suorituksia ollut 18 kappaletta, joista kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ovat suorittaneet 11 kappaletta.

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tässä tutkimustyössä keskitytään kuntouttavan työtoiminnan koulutuksellisen palvelusisällön kehittämiseen. Koulutuksellisella sisällöllä tässä tutkimuksessa tarkoitetaan tavoitteellista ammatillisten perustutkintojen mukaista osaamista, jota kuntouttavan työtoiminnan asiakas kerryttää työpajalla työpajajakson aikana.

Koulutuksellinen sisältö on rajattu koskemaan ammatillisten perustutkintojen tutkinnon perusteiden mukaista osaamista siltä osin kuin sisällöllinen toteuttaminen on Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsissa mahdollista toteuttaa. Ammatillisen substanssialan osaamisen lisäksi tutkittavaan alueeseen kuuluu yhteiskunta- ja työelämäosaaminen tutkinnon osan osaaminen. Yhteiskunta- ja työelämäosaamisessa on paljon omaan hyvinvointiin ja arkielämään liittyvää sisältöä, jotka ovat tärkeitä muutoinkin kuin ammatillisessa mielessä.

Työpajoilla tapahtuvasta koulutuksellisesta sisällöstä käytän nimitystä työpajaopiskelu tai työpajaopinnot. Työpajaopiskelua suorittavista työpajan asiakkaista käytän nimitystä työpajaopiskelija tai työpajaopintoja suorittavat.

4.1 Laadullinen tutkimus

Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Tämä tutkimus pohjautuu Vilkan (2005, s. 97) laadullisen tutkimuksen määritelmän mukaisesti tutkimukseen, jossa tarkastellaan tutkittavien merkitysten maailmaa. Tavoitteena ovat ihmisten omat kuvaukset, joiden oletetaan sisältävän asioita, joita he pitävät itselleen tärkeinä ja merkityksellisinä.

Tutkimusanalyysi toteutettiin sekä teorialähtöisen eli deduktiivisen ja aineistolähtöisen eli induktiivisen analyysin mukaisesti. Tuomen ja Sarajärven (2009, s. 97) mukaan deduktiivista analyysia ohjaa valmis malli, jonka soveltuvuutta testataan uudessa yhteydessä. Tässä tutkimuksessa kuntouttavan työtoimintaan osallistuneiden näkemyksiä koulutuksellisesta sisältöosuudesta tarkastellaan ammatillisten perustutkintojen ePerusteiden (Opintopolku, 2018) pohjalta sekä oppimista estäviä ja tukevia tekijöitä Tynjälän (1999, s. 17) oppimisen kokonaisu-mallin pohjalta laadittuun Oppimisen taustatekijät -mallin (ks. kuva 4, s. 13) pohjalta.

Aineistolähtöinen analyysi kohdentuu aineistosta esiin nouseviin merkityksiin. Aineistolähtöisessä analyysissa aikaisemmilla havainnoilla, tiedoilla tai teorioilla tutkittavasta ilmiöstä ei ole tekemistä analyysin toteuttamisen tai lopputuloksen kanssa. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s.

95) Tässä tutkimuksessa aineistolähtöinen analyysi toteutetaan laatimalla tutkimusaineistosta fiktiiviset asiakasprofiilit, jotka kuvaavat kuntouttavan työtoiminnan osallistujia.

Asiakasprofiloinnissa luodaan asiakasyymmärrystä ja saadaan tietoa siitä todellisuudesta, jossa palvelun käyttäjät elävät ja toimivat. Asiakasprofilointi auttaa ymmärtämään asiakkaan tarpeita ja odotuksia ja antaa tietoa siitä, millaiset palvelusisällöt hän kokee itselleen tärkeiksi ja motivoiviksi. (Tuulaniemi, 2011) Tässä tutkimuksessa asiakasprofiloinnin avulla täydennetään asiakkaiden tuottamaa asia- ja sisältöfaktaa tuomalla näkyväksi personoidumpaa kuvaa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista ja heidän sen hetkisestä elämästä ja elämäntilanteen asettamista tarpeista.

4.2 ePerusteet työpajaopiskelun koulutuksellisen sisällön perustana

Työpajaopiskelun koulutuksellinen sisältöosuus rakentuu ammatillisten perustutkintojen ePerusteissa (Opintopolku, 2018) määriteltyjen ammatillisen substanssialan osaamiseen ja yhteisiin tutkinnon osiin kuuluvan Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen –tutkinnon osaan. Koulutuksellista sisältöosuutta koskevassa Oppimisen sisällöt –luotainiossa (Emoji -luotainosio, ks. kuva 5, s. 15) tutkimussisällöiksi valikoin sellaisia ammatillisten perustutkintojen ePerusteiden (Opintopolku, 2018) mukaisia sisältöjä, joita oman työpaikkani työpajoilla voidaan moniammatillisen työryhmän avulla toteuttaa.

Substanssialan osaamisen sisältöjä tai ammattialoja en ole kyselyssä eritellyt. Sen sijaan yhteisten tutkinnon osia koskevan sisällön olen pilkkonut yksityiskohtaisempaan muotoon. Emoji–luotainosiossa sisällöt ovat satunnaisessa järjestyksessä. Vastautuloksia analysoitaessa sisältö mukailee tutkinnon perusteiden sisältöjä (ks. kuva 2, s. 11).

Väittämien sisällöt olen muokannut työpajoille ja työpaja-asiakkaille soveltuviksi niin, että samoja sisältöjä voidaan toteuttaa ja käsitellä osallistujien tarpeet huomioiden joko kuntoutuksellisilla tai tutkinnon osan suoritukseen tähtäävillä tavoitteilla.

Väittäjä	Substanssialan osaaminen	Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen
<i>opiskella ammattialan työtehtäviä</i>	<i>substanssialan osaaminen</i>	
<i>oppia uusia taitoja</i>	<i>substanssialan osaaminen</i>	
<i>käydä työpaikoilla tutustumiskäynneillä</i>		<i>opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet</i>
<i>käydä oppilaitoksissa tutustumiskäynneillä</i>		<i>opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet</i>
<i>vahvistaa työnhakutaitoja</i>		<i>opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet</i>
<i>selkiyttää tulevaisuuden suunnitelmia</i>		<i>opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet</i>
<i>käydä harrastuspaikoilla tutustumiskäynneillä</i>		<i>yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen tai työkyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen</i>
<i>osallistua vaikuttamis- ja kehittämistoimintaan</i>		<i>yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen</i>
<i>tutustua Hämeenlinnan palveluihin</i>		<i>yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen</i>
<i>vahvistaa omaa talouden hallintaa</i>		<i>yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen</i>
<i>vahvistaa omaa hyvinvointia</i>		<i>työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen</i>
<i>vahvistaa työelämätaitoja</i>		<i>työelämässä toimiminen</i>
<i>saada lisätietoa kestävästä kehityksestä</i>		<i>kestävän kehityksen edistäminen</i>

Kuva 2. Emoji-tehtävän sisällön ryhmittely ja jäsenitys, mukailtu ePerusteiden Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen ja ammatilliset tutkinnot –pohjalta.

Väittämistä neljä ei suoraan liity substanssialan tai yhteiskunta ja työelämä -tutkinnot osan sisältöihin. Väittämällä –saada todistus ammatillisesta osaamisesta, saadaan tietoa siitä, miten merkitykselliseksi osallistujat kokevat oman osaamisen kirjallisen dokumentoinnin. Osallistua keskusteluryhmiin ja osallistua luovaan ilmaisuun saadaan tietoa siitä, millaisia menetelmiä työpajajaksojen asiakkaat toivovat käytettäväksi. Osallistua luovaan ilmaisuun sekä vahvistaa tietoteknisiä taitoja –väittämällä on myös yhtymäkohtia yhteisistä tutkinnot osista viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen osiosta. Näistä neljästä muusta sisältöväittämistä käytän nimitystä muu sisältö (ks. kuva 3, s. 12).

Väittäjä	Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen	Muu sisältö
<i>vahvistaa tietoteknisiä taitoja</i>	<i>toiminta digitaalisessa ympäristössä</i>	
<i>osallistua luovaan toimintaan</i>	<i>taide ja luova ilmaisu</i>	<i>oppimismenetelmä</i>
<i>osallistua keskusteluryhmiin</i>	<i>viestintä- ja vuorovaikutus äidinkielellä</i>	<i>oppimismenetelmä</i>
<i>toimia ohjaajana ja opastajana</i>		<i>oppimismenetelmä</i>
<i>saada todistus ammatillisesta osaamisesta</i>		<i>osaamisdokumentin tärkeys</i>

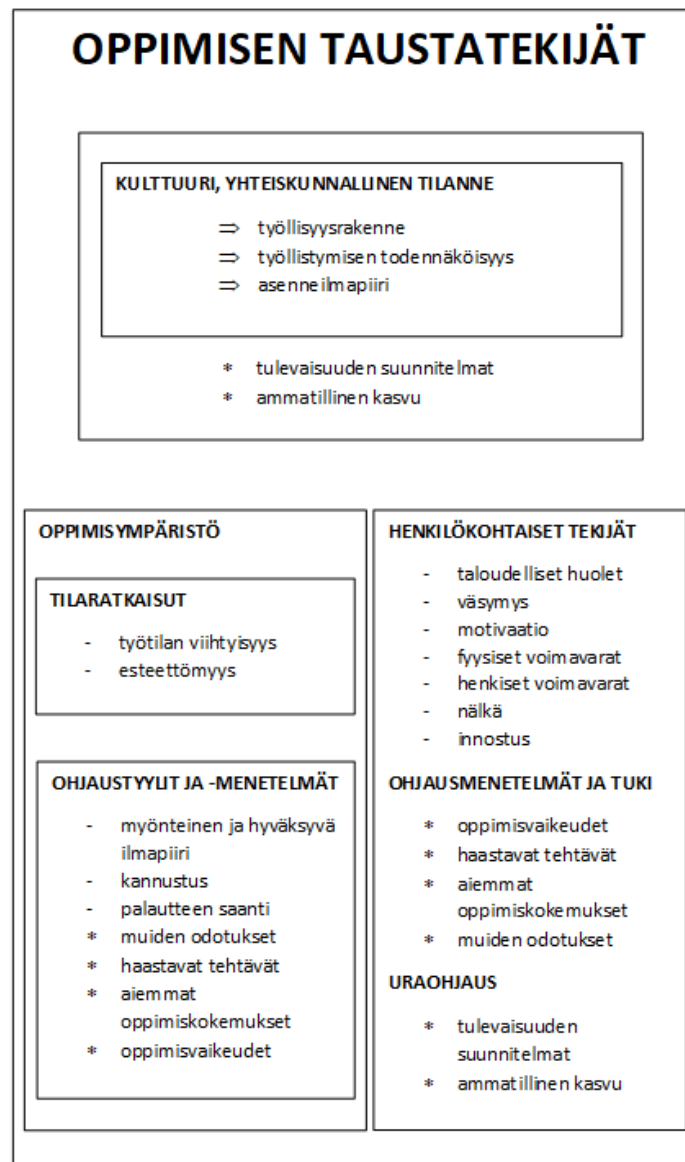
Kuva 3. Väittämät, jotka eivät suoraan liity tutkittavaan osa-alueeseen.

4.3 Oppimisen taustekijät –malli oppimisen tuen tarpeiden perustana

Tynjälän (1999, ss. 16–19) mukaan oppiminen on kokonaisvaltainen prosessi, jossa eri tekijät limittyvät toisiinsa. Oppimistulosten saavuttamiseen vaikuttavat oppimisen taustatekijät ja oppimisprosessi. Oppimisen taustatekijöillä Tynjälä tarkoittaa oppijan henkilökohtaisia ja oppimisympäristöön liittyviä tekijöitä.

Oppimisen kokonaismalliin sisältyy ajatus, että oppiminen ei tapahdu tyhjiössä vaan se on ympäröivään tilanteeseen sekä laajempaan sosiaaliseen kontekstiinsa ja kulttuuriin sidottu ilmiö (Tynjälä, 1999, ss. 16–19). Tässä tutkimustyössä ei tarkastella oppimisen kokonaismallia kokonaisuutena, vaan tutkimussisältö kohdistuu oppimisen taustatekijöihin.

Oppimisen laaja-alaisuudesta ja eri osien toisiinsa liittymisestä johdetaan Tynjälän (1999, s.17) mallin pohjalta laaditussa taustatekijämallissa (ks. kuva 4, s. 13) osa yksittäisistä taustatekijöistä voidaan katsantokannasta riippuen sijoittaa eri kategorioihin. Näitä toisiinsa liittyneitä taustatekijöitä olen oppimisen taustatekijät mallissa merkinnyt * merkinnällä.

Kuva 4. Oppimisen taustatekijät. Malli on mukailtu käyttämällä pohjana: Tynjälä, Oppimisen kokonaismalli (Tynjälä, 1999, s. 17).

- * vaikka tekijät ovat yksilön henkilökohtaisia ominaisuuksia, kokemuksia tai tulkintoja, ulkopuolisilla tekijöillä ja vuorovaikutuksella on niihin merkitystä.

Esimerkkeinä toisiinsa limittyneistä taustatekijöistä ovat tulevaisuuden suunnitelmat ja ammatillinen kasvu. Tulevaisuuden suunnitelmat ja ammatillinen kasvu voivat perustua henkilökohtaisiin toiveisiin ja toisaalta niihin vaikuttavat yhteiskunnallinen tilanne ja sen tarjoamat mahdollisuudet.

Oppimisvaikeudet ovat myös henkilökohtaisia ominaisuuksia ja siten kategorisoituvat henkilökohtaisiin tekijöihin. Toisaalta voidaan ajatella, että oppimisympäristössä saadulla oikeasisältöisellä tuella on suuri merkitys siihen, miten yksilö kykenee kompensoimaan oppimisvaikeuttaan ja näin ollen oppimisympäristötekijöillä on välillinen mutta merkittävä tekijä liittyen oppimisvaikeuksiin.

Aiemmat oppimiskokemukset ovat hyvinkin yksilöllisiä ja henkilökohtaisia. Toisaalta oppimiskokemuksen syntymiseen ovat voineet olla vaikuttamassa erilaiset oppimisympäristötekijät, esimerkkeinä opetus- ja ohjausmenetelmälliset valinnat. Opittavien tehtävien haasteellisuus linkittyy sekä henkilökohtaisiin että oppimisympäristöllisiin tekijöihin. Ovatko tehtävät osaamistasoon nähden sopivalla tasolla ja toisaalta onko oppijalla riittävää tukea saatavilla.

Jokainen arvottaa ja peilaa ulkopuolelta tulevia odotuksia henkilökohtaisella tasolla. Oppimisympäristötekijöiden näkökulmasta ajateltuna merkityksellistä on siinä, miten odotukset tuodaan esille, miten odotusten taustoja avataan ja miten ne saadaan soviteltua yksilön tavoitteiden kanssa yhteneviksi.

5 OPPIMISLUOTAIN AINEISTONKERUUMENETELMÄNÄ

Tutkimusaineisto kerättiin visuaalisen ja toiminnallisen oppimislutaimen avulla. Oppimislutaime muodostuu kuudesta luotainosiosta:

- luotainosio 1 –oppimisen sisällöt, emoji -lutaime (kuva 5, s. 15)
- luotainosio 2 – oppimisen perustukset (kuva 6, s. 16)
- luotainosio 3 – oppimisen taustatekijät (kuva 7, s. 18)
- luotainosio 4 – oppimisen arvo (kuva 8, s. 19)
- luotainosio 5 – taitojen aarrearkku (kuva 9, s. 20)
- luotainosio 6 – mieluisia opiskelupäiviä (kuva 10, s. 21)

5.1 Oppimisen sisällöt –luotainosio

Ammatillisen koulutuksen sisältöosuutta selvitettiin luotainosion numero 1 avulla (ks. kuva 5, s. 15). Sisältöosuutta koskevaan lutaimeen olen sisällyttänyt ammatillisten perustutkintojen ammattitaitovaatimuksista koostuvia sisältöjä sekä ammatillisista- että yhteisistä tutkimusosista, yhteiskunta ja työelämäosaaminen –kokonaisuudesta.

OPPIMISEN SISÄLLÖT

Valitse emoji kunkin vaihtoehdon edessä olevaan ruutuun sen mukaan, mitä aiheita toivoisit Luotsi-jaksoosi sisältyvän. Halutessasi voit tarkentaa valintaasi sekä täydentää listalta puuttuvia sisältöjä:

☐	käydä työpaikoilla tutustumiskäynneillä	_____
☐	käydä oppilaitoksissa tutustumiskäynneillä	_____
☐	käydä harrastuspaikoissa tutustumiskäynneillä	_____
☐	toimia ohjaajana tai opastajana	_____
☐	vahvistaa omaa hyvinvointia	_____
☐	osallistua vaikuttamis- ja kehittämistoimintaan	_____
☐	osallistua luovaan toimintaan	_____
☐	vahvistaa tietoteknisiä taitoja	_____
☐	vahvistaa työnhakutaitoja	_____
☐	vahvistaa työelämätaitoja	_____
☐	tutustua Hämeenlinnan palveluihin	_____
☐	opiskella ammattialan tehtäviä	_____
☐	saada lisätietoa kestävästä kehityksestä	_____
☐	selkiyttää tulevaisuuden suunnitelmia	_____
☐	osallistua keskusteluryhmiin	_____
☐	oppia uusia taitoja	_____
☐	saada todistus ammatillisesta osaamisesta	_____
☐	vahvistaa omaa talouden hallintaa	_____
☐		_____

Kuva 5. Oppimisen sisällöt –luotainosio.

5.2 Oppimisen tuet ja haitat –luotainosiot

Työpaja-asiakkaiden oppimiseen liittyviä tukia ja haittoja selvitettiin luotainosien numero 2 Oppimisen perustukset (ks. kuva 6, s. 16) ja numero 3 Oppimisen taustatekijät (ks. kuva 7, s. 18) avulla. Molemmissa luotainosioissa etukäteen nimetyt taustavaikuttajat olivat samat ja kumpaankin osioon vastaajilla oli mahdollisuus täydentää omia sisältöjä. Molemmissa luotainosioissa he myös arvottivat valitsemansa taustavaikuttajat (oppimista tukevat ja haittaavat tekijät) sen mukaan, miten suuressa merkityksessä he kunkin yksittäisen osa-alueen kokivat olevan oman oppimisensa kannalta.

Luotainosiot poikkesivat toisistaan paitsi tehtävänannon myös aikaperspektiivin suhteen. Oppimisen perustuksissa tutkittavat arvioivat tämän hetkisiä oppimista tukevia ja haittaavia tekijöitä. Oppimisen taustatekijöissä he arvioivat koko elämän ajan oppimiseen vaikuttavia tukia ja haittoja.

5.2.1 Oppimisen perustukset –luotainosio

OPPIMISEN PERUSTUKSET

Rakenna legoista kaksi aitaa seuraavasti:

1. OPPIMISTANI VAHVISTAVIA TEKIJÖITÄ
Valitse laatikosta tämän hetkistä oppimistasi tukevia tekijöitä. Aseta legopalikat kerroksittain levyihin niin, että kaikkein merkityksellisimmät tekijät ovat alimpina.

2. OPPIMISTANI HAITTAAVIA TEKIJÖITÄ
Valitse laatikosta tämän hetkistä oppimistasi haittaavia tekijöitä. Aseta legopalikat kerroksittain levyihin niin, että eniten oppimistasi haittaavat tekijät ovat alimpina.

TYÖTILAN VIHITYVYYS
MYÖNTEINEN JA HYVÄKSYVÄ ILMAPIIRI
KANNUSTUS
ESTEETTÖMYYS
PALAUTTEEN SAANTI
MUIDEN ODOTUKSET
TULEVAISUUDEN SUUNNITELMAT
TALOUDELLISET HUOLET
VÄSYMYS

HAASTAVAT TEHTÄVÄT
MOTIVAATIO
AIEMMAT OPPIMIS- KOKEMUKSET
FYYSISET VOIMAVARAT
HENKISET VOIMAVARAT
NÄLKÄ
OPPIMISVAIKEUDET
INNOSTUS
AMMATILLINEN KASVU

Kuva 6. Oppimisen perustukset –luotainosio.

Oppimisen perustukset -luotainosiossa (ks. kuva 6, s. 16), joka kohdentui nykyisessä elämäntilanteessa oppimista tukeviin ja oppimista estäviin taustatekijöihin, tutkittavat rakensivat legopalikoista kaksi aita. Toinen aita kuvasti nykyiseen elämäntilanteeseen liittyviä oppimista tukevia asioita ja toinen aita oppimista estäviä asioita. Käytävissä oli sekä valmiiksi nimettyjä legopalikoita että tyhjiä legoja, joihin heillä oli mahdollisuus nimetä omia taustatekijöitä.

Tutkittavien tehtävänä oli rakentaa aidat niin, että alimpana kerroksena oli kaikkein vahvimmin vaikuttavat taustatekijät. Mitä enemmän he kokivat yksittäisen taustavaikuttajan vaikuttavan heidän oppimiseensa, sitä alemmas aidassa he legopalikan asettivat. Vastaavasti, mitä vähemmän he kokivat nimetyn taustatekijän vaikuttavan heidän oppimiseensa, sitä ylemmäs he palikan asettivat. Tasavahvat vaikuttajat he laittoivat aidassa samaan kerrokseen. Mikäli jollain taustatekijällä ei ollut heidän oppimisessaan mitään merkitystä, sellaiset palikat he jättivät kokonaan käyttämättä.

5.2.2 Oppimisen taustatekijät –luotainosio

Oppimisen taustatekijät -luotainosiossa (ks. kuva 7, s. 18) vastaajien tehtävänä oli antaa yhdestä kolmeen tähteä eri taustatekijöille sen mukaan, miten tärkeä merkitys yksittäisillä taustatekijöillä on ollut heidän koko elämän ajan tapahtuneessa oppimisessa.

OPPIMISEN TAUSTATEKIJÄT

Listaan on kerätty oppimiseen vaikuttavia asioita.

Mieti omaa aiempaa oppimistasi ja anna jokaiselle osa-alueelle tähtiä sen mukaan, miten merkitykselliseksi olet kokenut ne oppimisesi kannalta.

Jos haluat, voit myös kirjoittaa itse merkityksiä, jotka puuttuvat listasta.

Todella paljon merkitystä = ★★ ★

Paljon merkitystä = ★★ ★

Vähän merkitystä = ★ ★

Ei mitään merkitystä = ★★ ★

TYÖTILAN VIIHTYVYYS	HAASTAVAT TEHTÄVÄT
MYÖNTEINEN JA HYVÄKSYVÄ ILMAPIIRI	MOTIVAATIO
KANNUSTUS	AIEMMAT OPPIMIS-KOKEMUKSET
ESTEETTÖMYYS	FYYSISET VOIMAVARAT
PALAUTTEEN SAANTI	HENKISET VOIMAVARAT
MUIDEN ODOTUKSET	NÄLKÄ
TULEVAISUUDEN SUUNNITELMAT	OPPIMISVAIKEUDET
TALOUDELLISET HUOLET	INNOSTUS
VÄSYMYS	AMMATILLINEN KASVU

Kuva 7. Oppimisen taustatekijät –luotainosio.

5.3 Oppimistapojen arvo –luotainosio

Luotainosin nro 4 Oppimistapojen arvo (ks. kuva 8, s. 19) saatuja tietoja käytettiin asiakasprofiloinnissa antamassa tietoa oppimistyyleistä, jotka vastaajat kokevat itselleen parhaiten sopiviksi. Oppimista-

pojen arvo -luotainosiossa vastaajilla oli käytettävissä kymmenen euroa. Mitä paremmin he kokivat erilaisten oppimistyylien soveltuvan heille, sitä enemmän he kullekin oppimistyyliille antoivat euroja.

OPPIMISTAPOJEN ARVO

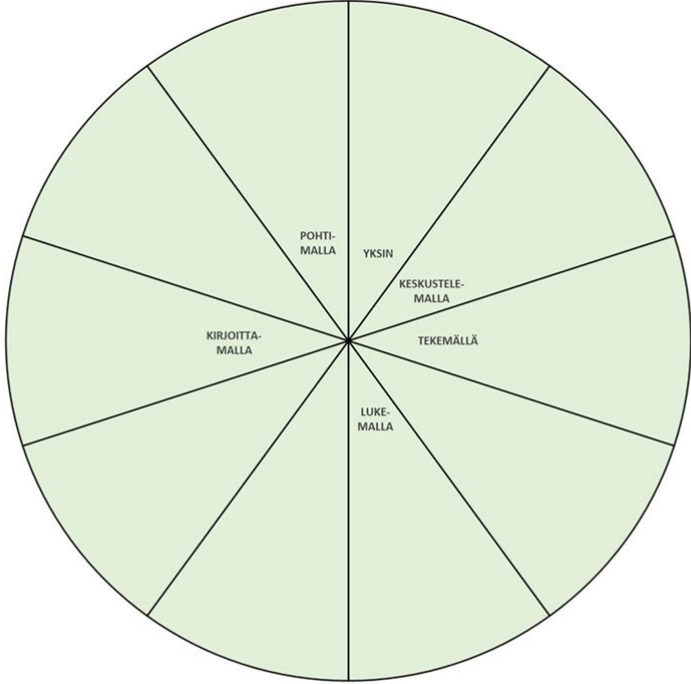
Ympyrään on kuvattu erilaisia oppimisen tapoja.
Mieti, mitkä oppimisen tavat koet itsellesi sopiviksi.

Sinulla on käytössäsi 10 kpl euron kolikkoja.
Laita kaikki kymmenen kolikkoa sektoreihin sen mukaan, miten tärkeäksi ja sinulle sopivaksi koet kunkin oppimistavan.

Ympyrässä on myös tyhjiä sarakkeita,
joihin voit lisätä sinulle sopivan puuttuvan oppimistavan.

Mitä tärkeämpi oppimistapa sinulle on, sitä enemmän laitat sarakkeeseen euroja.
Jos koet, että jokin oppimistapa ei ole sinulle luonteva, jätä se kokonaan ilman euroja.

Kuva 8. Oppimistapojen arvo –luotainosio.

Oppimistapojen arvo -luotainosion tuloksia analysoidessani havaitsin tutkittaville valmiiksi annettujen oppimistyylien painottuvat enemmän yksin tapahtuvaan oppimiseen kuin yhdessä tapahtuvaan oppimiseen. Tämän takia annoin tutkittaville tarkentavan Jana-tehtävän.

Tehtävässä janan toinen ääripää kuvasti itsenäisesti tapahtuvaa oppimista ja janan toinen pää ryhmä- tai parityönä tapahtuvaa oppimista. Kukin vastaaja asetti merkinnän jana-akselille siihen kohtaan, jossa kokevat oman oppimisensa parhaiten tapahtuvan. Mitä enemmän he kokevat itselleen ominaisempaa oppimistapana yksin tapahtuvan oppimisen, sitä lähemmäs he asettivat merkin itsenäisen opiskelun kohdalla ja vastaavasti, mitä enemmän he kokevat ryhmässä tai parityönä tapahtuvan oppimisen itselleen ominaisempaa, sitä lähemmäs janan toisessa päässä olevaa pari- tai ryhmäoppimista he asettivat merkinnän.

5.4 Taitojen aarrearkku –luotainosio

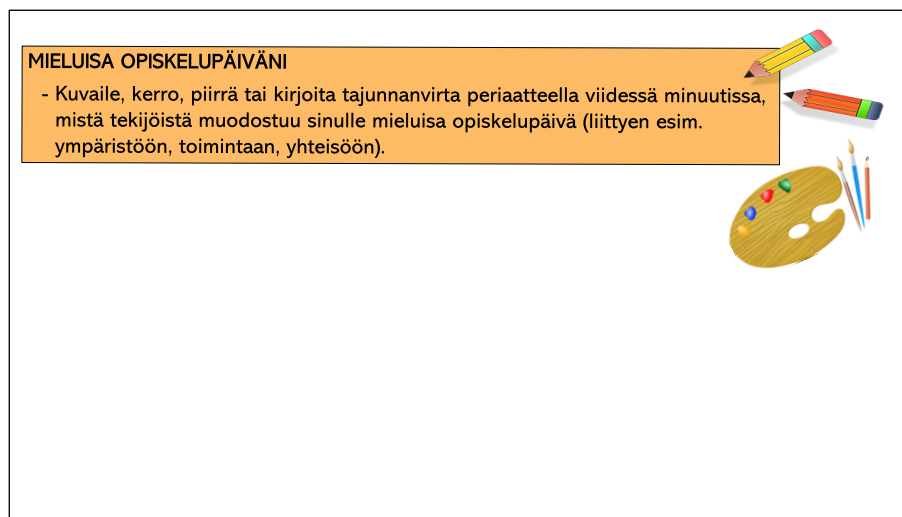
Taitojen aarrearkku –luotainosiossa (ks. kuva 9, s. 20) tutkittavien tehtävänä oli joko kirjoittaen tai piirtäen tuoda esille sellaisia taitoja, joita he haluaisivat vastaanottaa taitojen aarrearkusta. Tehtävän alussa vastaajat tekivät arvion, onko heille nykyisessä elämäntilanteessa tärkeämpää vastaanottaa taitoja, jotka edistävät heidän arjessa selviytymistään vai haluatko he vastaan ottaa taitoja, jotka edistävät heidän työllistymistään.

Kuva 9. Oppimisen aarrearkku –luotainosio.

5.5 Mieluisa opiskelupäiväni –luotainosio

Mieluisa opiskelupäivä -luotainosiossa (ks. kuva 10, s. 21) tutkittavat kuvailivat kirjoittamalla tai piirtämällä heille mieluisan opiskelupäivän. Tällä tehtävällä haettiin lisä- ja täydentävää tietoa paitsi tarkoituksenmukaisten oppimissisältöjen esille saamiseen myös tutkittavien sen hetkisestä elämäntilanteesta.

Kuva 10. Mieluisa opiskelupäiväni –luotainosio.

6 TUTKIMUSAINEISTON HANKINTA JA TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsin kuntouttavassa työtoiminnassa olevat asiakkaat. Vastaajia oli yhteensä 14 henkilöä, joista puolet suorittivat kyselyn aikana työpajaopintoja ja vastaavasti puolet heistä eivät suorittaneet työpajaopintoja. Tutkimusryhmän muodostivat työpajaopintoja suorittavat ja verrokkiryhmän ei työpajaopintoja suorittavat kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat.

Taulukko 1. Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmä	Tutkimusryhmä: työpajaopintoja suorittavat	Verrokkiryhmä: Ei työpajaopintoja suorittavat
20 – 29 -vuotiaat		2 henkilöä
29 – 50 -vuotiaat	6 henkilöä	4 henkilöä
50 – 60 -vuotiaat	1 henkilö	1 henkilö
naisia	6	2
miehiä	1	5
aiempi ammatillinen tutkinto	2	1
ei aiempaa ammatillista tutkintoa	5	6

Tutkimusryhmä ja verrokkiryhmä eivät täysin vastaa toisiaan iän tai sukupuolen mukaan. Ei opiskelevien ryhmässä oli enemmän 29–50 vuotiaita kun taas ei opiskelevien osalta oli enemmän 19–29 vuotiaita. Sukupuolijakaumassa oli myös eroja. Opiskelevien ryhmässä oli naisia enemmän kuin miehiä ja vastaavasti ei opiskelevien osalta vastaajat olivat miesvoittoisia. Molemmissa ryhmissä oli vain vähän henkilöitä, joilla oli aiemmin suoritettu ammatillinen perustutkinto olemassa. Opiskelevien osalta kahdella ja ei opiskelevien osalta yhdellä henkilöllä.

Tutkimusaineisto kerättiin 2.5. 2019–4.7. 2019 välisellä ajalla joko pienryhmässä tai yksittäisissä asiakastapaamisissa. Aineisto kerättiin käyttämällä oppimisluotainta. Tutkittavat vastasivat oppimisluotaimen itsenäisesti tutkijan läsnä ollessa ja antaessa tutkittaville yksilöllisesti samansuuntaiset ohjeet.

Tutkimustilanteessa tutkittavilla oli mahdollisuus täydentää sanallisesti vastauksia, joiden pohjalta tutkija teki muistiinpanoja. Myös tutkijalla oli mahdollisuus kysellen tarkentaa tutkittavien vastauksia sekä tarvittaessa kirjoittaa vastaajien sanallisia vastauksia vastaajien toivomuksesta. Tämä toteutui lähinnä vapaamuotoisissa Taitojen aarrearkku ja Mieluisa opiskelupäivä -luotainosioissa, jossa vastaajat vastasivat piirtämällä tai kirjoittamalla. Kahden ei työpajaopintoja suorittavien toiveesta tutkija toimi kirjuriina kirjoittaen sanallisten tehtävien kaikki vastaukset heidän antamien suullisten vastausten mukaisesti.

Vastaustilanteessa kukin tutkittava sai oman tutkimusnumeron (työpajaopintoja suorittavien numerot olivat 1–7, ei työpajaopintoja suorittavien numerot 8–14). Tutkittavien vastaukset on dokumentoitu käyttämällä tutkimusnumeroa kunkin luotainosion vastauksissa. Luotainosioiden 1–4 vastaukset on dokumentoitu valokuvaamalla. Vapaasisältöisistä luotainosioista numero 5 ja numero 6 jäi kirjallinen dokumentti, joten niitä ei ollut tarpeellista valokuvata.

Tutkimusanalyysi on suuntaa antava siitä, millaiset tekijät ovat kunnouttavan työtoiminnan asiakkaiden näkemysten mukaan heidän sen hetkessä elämän tilanteessaan tarkoituksenmukaisia. Otos on pieni, joten laajempaa yleistettävyyttä ei voida tehdä.

Oppimisen taustatekijät –luotainosiossa, jossa arviotiin koko elämän ajan oppimiseen vaikuttaneita taustatekijöitä, ajanjakson pituus voi vaikuttaa alentavasti tulosten luotettavuuteen. Tulokset tältä osin ovat suuntaa antavia, koska kerätyt tiedot perustuvat koko oppimishistorian aikaisiin muistikuviin. Muistikuvat oppimisesta voivat olla erilaiset kuin se kokemus, mikä todellisuudessa aiemmassa oppimisessä on ollut. Saattaa olla, että pitkän ajan tulokset heijastavat enemmänkin tätä hetkeä tai lähihistoriassa tapahtunutta oppimista.

6.2 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimustulokset on analysoitu kolmeen osa-alueeseen, koulutuksellisiin sisältöihin, oppimisen tukiin ja haittoihin sekä asiakasprofiileihin. Koulutuksellisissa sisällöissä tutkimusaineisto on kerätty käyttämällä emoji –luotainosiota (ks. kuva 5, s. 15) ja saatuja tuloksia on verrattu ammatillisten perustutkintojen ePerusteet osaamissisältöihin (ks. kuva 2, s. 11).

Oppimisen tukiin ja haittoihin liittyvät tutkimusaineistot muodostuivat Oppimisen perustukset sekä Oppimisen taustatekijät –luotainosoiden vastauksista. Näiden aineistojen analysointi on toteutettu Oppimisen taustatekijät –mallin pohjalta. Asiakasprofilointi on toteutettu sisältölähtöisenä analyysinä käyttämällä kaikkia luotainosioita analyysin pohjana, erityisesti Taitojen aarrearkku- ja Mieluisa opiskelupäiväni –luotainosioita.

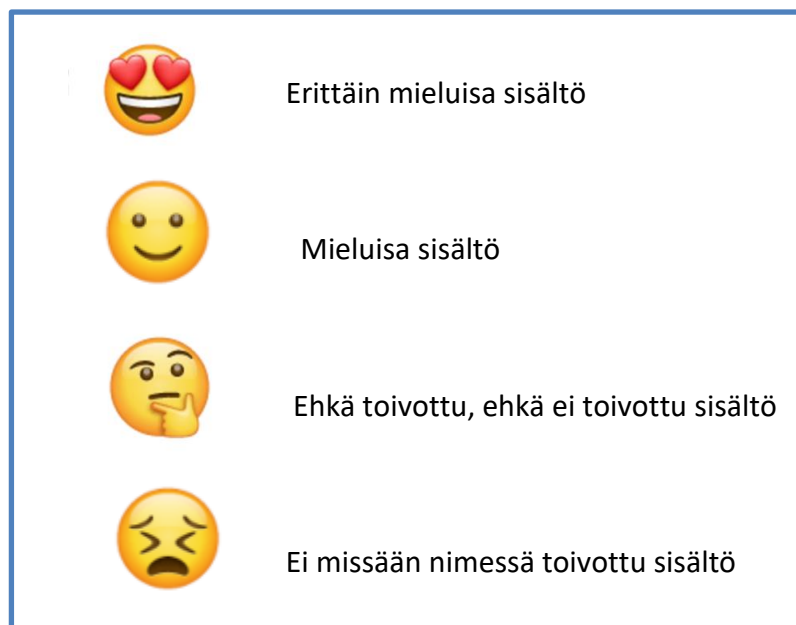
Aineiston keruu menetelmä	aineiston analysointi	analysoinnin taustalla oleva malli	tutkimustulokset
emoji –luotainosio	deduktiivinen	e-perusteet: ammatilliset aineet sekä yhteiskunta- ja työelämäosaaminen	koulutukselliset sisällöt
oppimisen perustukset –luotainosio	deduktiivinen	oppimisen taustatekijät –malli	oppimisen tuet ja haitat
oppimisen taustatekijät –luotainosio	deduktiivinen	oppimisen taustatekijät –malli	oppimisen tuet ja haitat
emoji-, oppimisen perustukset-, oppimisen taustatekijät-, oppimisen arvo-, taitojen aarrearkku- ja mieluisa opiskelupäiväni –luotainosiot	induktiivinen		asiakasprofiilit

Kuva 11. Tutkimusaineiston analysointi ja tutkimustulokset.

Koulutuksellisia sisältöjä ja oppimisen tukia ja haittoja koskevat analyysit on raportoitu pääasiassa kahden eri asiakasryhmittelyn mukaan. Tutkimusryhmän muodostavien työpajaopintoja suorittavien ja verkkiryhmän eli ei työpajaopiskelua suorittavien mukaan. Koulutuksellisia sisältötoiveita ja nykyistä oppimista estävien ja tukevien taustatekijöiden kohdalla eri ryhmien tuloksia on myös vertailu tai yhdistetty toisiinsa. Asiakasprofilointi on toteutettu käyttämällä kaikkia luotainosioita, erityisesti Taitojen aarrearkku- ja Mieluisa opiskelupäiväni –luotainosioita.

6.3 Koulutukselliset sisällöt

Koulutuksellista sisältöosuutta koskevat vastaukset on analysoitu vastausmäärien mukaan. Jokaisen sisältöosuuden kohdalla on laskettu samanlaisten emoji -vastausten yhteenlaskettu summa. Ei työpajaopiskelevien kohdalla erittäin mieluisia vastauksia oli vain muutama. Tästä syystä sisältöosuutta koskevat tulokset on raportoitu käyttämällä erittäin mieluista ja mieluisa sisältövastausten yhteenlaskettua summaa. Työpajaopiskelevien osalta päädyin tulosten vertailtavuuden takia samalaiseen raportointitapaan. Tulokset on kirjattu taulukoihin niin, että ylimpänä ovat määrällisesti eniten mieluisan ja erittäin mieluisan emojiin yhteenlasketut vastaukset.

Kuva 12. Tutkittavien vastauksissa emoji on tulkittu seuraavasti.

6.3.1 Työpajaopintoja suorittavien sisältötoiveet

Väittäjä	Substanssialan osaaminen	Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen
vahvistaa omaa hyvinvointia		työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen
selkiyttää tulevaisuuden suunnitelmia		opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet
oppia uusia taitoja	substanssialan osaaminen	
vahvistaa työelämätaitoja		työelämässä toimiminen
osallistua vaikuttamis- ja kehittämistoimintaan		yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen
saada todistus ammatillisesta osaamisesta		
käydä työpaikoilla tutustumiskäynneillä		opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet
käydä harrastuspaikoilla tutustumiskäynneillä		yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen tai työkyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen
vahvistaa tietoteknisiä taitoja		
opiskella ammattialan tehtäviä	substanssialan osaaminen	
osallistua luovaan toimintaan		

Kuva 13. Työpajaopintoja suorittavien koulutukselliset sisältötoiveet ePerusteita mukaillein.

Sisältösuuksista, joissa kartoitettiin toiveita ammatillisten perustutkintojen sisältöjen mukaisesti työpajaopintoja suorittavien osalta, keskeisimmiksi työpajajaksojen sisältötoiveiksi nousivat työkyvyn ja hyvinvoinnin, opiskelu- ja urasuunnittelun, substanssialan osaamisen ja työelämässä toimimisen vahvistaminen.

Erittäin mieluisia toiveita työpajaopintoja suorittavien osalta ovat vahvistaa omaa hyvinvointia, saada todistus ammatillisesta osaamisesta, selkiyttää tulevaisuuden suunnitelmia ja käydä työpaikoilla tutustumiskäynneillä. Muista sisältöosuuksista erittäin tärkeäksi koettiin todistuksen saaminen omasta ammatillisesta osaamisesta.

Ei missään nimessä -toivottuja sisältöjä työpajaopiskelijoiden kohdalta ei juurikaan tullut. Ei toivotut sisällöt olivat yksittäisiä. Oppimistapoja kartoittavasta sisällöstä keskusteluryhmiin osallistuminen tai ohjaajana tai opastajana toimimista ei koettu mielekkääksi sisällöksi. Oppilaitostutustumisia ei myöskään koettu mielekkääksi sisällöksi.

Väittämä	Substanssialan osaaminen	Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen
käydä oppilaitoksissa tutustumiskäynneillä		opiskelu- ja urasuunniteluvalmiudet
toimia ohjaajana tai opastajana		
osallistua keskusteluryhmiin		

Kuva 14. Työpajaopiskelijoiden ei missään nimessä toivomat koulutukselliset sisältötoiveet.

6.3.2 Ei työpajaopintoja suorittavien sisältötoiveet

Väittäjä	Substanssialan osaaminen	Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen
vahvistaa omaa hyvinvointia		työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen
oppia uusia taitoja	substanssialan osaaminen	
selkiyttää tulevaisuuden suunnitelmia		opiskelu- ja urasuunnittelunvalmiudet
osallistua vaikuttamis- ja kehittämistoimintaan		yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen
käydä työpaikoilla tutustumiskäynneillä		opiskelu- ja urasuunnittelunvalmiudet
tutustua Hämeenlinnan palveluihin		yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen
vahvistaa omaa talouden hallintaa		yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen
opiskella ammattialan tehtäviä	substanssialan osaaminen	
vahvistaa työelämätaitoja		työelämässä toimiminen
saada lisätietoa kestävästä kehityksestä		kestävän kehityksen edistäminen
saada todistus ammatillisesta osaamisesta		

Kuva 15. Ei työpajaopintoja suorittavien koulutukselliset sisältötoiveet.

Sisältösuuksista, joissa kartoitettiin toiveita ammatillisten perustutkintojen sisältöjen mukaisesti verrokkiryhmän osalta, keskeisimmiksi ja tärkeimmäksi sisällöksi nousi työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen. Lähes yhtä tärkeiksi he kokivat substanssialan osaamisen vahvistamisen.

Ei työpajaopintoja suorittavien vastauksissa on runsaasti hajontaa. Vastauksista käy ilmi ryhmän heterogeeninen luonne. Tämä tulee

esille muun muassa. siinä, missä kolme vastaajista kokee harrastuspaikoilla käymisen sekä oppilaitoksissa tutustumisen erittäin mieluisina sisältöinä, toiset kolme vastaajista eivät halua kyseisiä sisältöjä sisällyttää missään nimessä omaan kuntouttavan työtoiminnan jaksoonsa. Muita ei toivottuja sisältöjä olivat osallistua keskusteluryhmiin ja saada lisätietoa kestävästä kehityksestä.

Väittämä	Substanssialan osaaminen	Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen
osallistua keskusteluryhmiin		
käydä oppilaitoksissa tutustumiskäynneillä		opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet
käydä harrastuspaikoilla tutustumiskäynneillä		yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen tai työkyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen
saada lisätietoa kestävästä kehityksestä		kestävän kehityksen edistäminen

Kuva 16. Ei työpajaopiskelijoiden ei missään nimessä toivotat koulutukselliset sisältötoiveet.

6.3.3 Tutkimusryhmien yhteiset ja eriävät sisältötoiveet

Työpajaopintoja suorittavien ja ei suorittavien tuloksia verrattaessa molemmat ryhmät kokevat kaikkein tärkeimmäksi koulutukselliseksi sisällöiksi työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämisen vahvistamalla omaa hyvinvointia. Lähes yhtä merkitykselliseksi molemmat ryhmät kokevat tulevaisuuden suunnitelmien selkiinnyttämisen ja uusien taitojen oppimisen.

Työpajaopintoja suorittavat toivovat ei työpajaopintoja suorittavia enemmän työpaikoille tehtäviä tutustumiskäyntejä. Ei työpajaopintoja suorittavat puolestaan toivovat työpajaopintoja suorittavia enemmän yhteiskunnassa ja kansalaisena toimimisen sisällöistä tutustumista Hämeenlinnan palveluihin ja oman talouden hallintaan liittyvää osaamissisältöä.

Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimimisen sisältöosuudesta yhteisinä toiveina on päästä osallistumaan vaikuttamis- ja kehittämistoimintaan. Neljästätoista vastaajasta yksitoista toivoo vaikuttamis- ja kehittämistoiminnassa mukana olemista omaan kuntouttavan työtoiminnan jaksoonsa.

6.4 Tämän hetken oppimista tukevat ja haittaavat taustatekijät

Tällä hetkellä tapahtuvan oppimisen tukevia ja haittaavia tekijöitä tutkivan Oppimisen perustukset –luotainosion (ks. kuva 6, s. 16) vastaukset on analysoitu vertaamalla niitä Oppimisen taustatekijät malliin (ks. kuva 4, s. 13). Mallissa oppimisen taustatekijät on jaoteltu kolmeen osakategoriaan, yhteiskunnallisiin, henkilökohtaisiin ja oppimisympäristöön liittyviin tekijöihin.

Tässä tutkimustyössä, jossa tavoitteena on kehittää työpajaopintoja, yhteiskunnallinen vaikutus tiedostetaan, mutta tutkimustuloksissa taustatekijät sijoitetaan koskemaan joko oppimisympäristöä tai henkilökohtaisia tekijöitä. Tämä siksi, että nämä tekijät ovat osa-alueita, joihin käytännön arkityössä voidaan parhaiten vaikuttaa.

Tilanteissa, jossa taustatekijä olisi liitettävissä sekä henkilökohtaisiin että oppimisympäristötekijöihin, painoarvo on oppimisympäristössä. Työpajaopintoja kehitettäessä työntekijöiden toiminnalla on merkitystä siihen, millaiseksi työpajaopiskelijan henkilökohtainen kokemus muodostuu.

Aloitin Oppimisen perustukset –luotainosioissa rakennettujen oppimisen taustatekijöistä koostuvien legoaitojen analysoinnin antamalla kerroksille värikoodit ja pisteyttämällä kerrokset yhdestä neljään. Eniten oppimiseen vaikuttavat tekijät (alin kerros) koodasin vihreäksi ja antamalla pisteytyksessä arvon neljä. Toinen kerros sai keltaisen värin ja oli kolmen pisteen arvoinen. Kolmannen, kahden pisteen arvoisen kerroksen merkitsin oranssilla ja viimeisenä eli neljäntenä oleva kerros oli punainen ja yhden pisteen arvoinen.

Värikoodaamisen ja pisteytyksen jälkeen laskin yhteen kerroksittain annetut samanlaiset vastaukset ja kerroin saadun summan kerroksen pisteytysarvolla. Lopuksi laskin yhteen eri kerroksista muodostuneet pisteytysarvot kunkin yksittäisen vastauksen kohdalta. Näin muodostui merkitysluku, jonka perusteella oppimisen taustatekijät on arvotettu tärkeysjärjestykseen. Mitä suurempi luku yksittäiselle taustatekijälle muodostui, sitä merkityksellisemmäksi se on tutkimustuloksissa huomioitu.

6.4.1 Työpajaopiskelijoiden oppimisen taustatekijät

Työpajaopintoja opiskelevien osalta nykyistä oppimista kaikkein eniten tukeva yksittäinen tekijä on myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri. Vahvaa tukea heille antavat myös innostus, tulevaisuuden suunnitelmat, motivaatio, ja kannustus. Edellä mainittujen taustatekijöiden lisäksi heidän oppimistaan tukevat tällä hetkellä myös ammatillinen kasvu, palautteen saanti ja työtilan viihtyisyys.

Nykytilanteessa heidän oppimistaan eniten haittaaviksi tekijöiksi he nimesivät taloudelliset huolet, henkiset voimavarat sekä väsymyksen. Seuraavaksi eniten haittaa aiheuttavat aiemmat oppimiskokemukset sekä fyysiset voimavarat. Edellisten lisäksi oppimisvaikeudet ja muiden odotukset tuottavat jossain määrin haittaa tämän hetkiseen oppimiseen.

<p style="text-align: center;">Tuet</p> <p style="text-align: center;">YMPÄRISTÖTEKIJÄT</p>	<p style="text-align: center;">Tuet</p> <p style="text-align: center;">HENKILÖKOHTAISET TEKIJÄT</p>
<ul style="list-style-type: none"> - myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri - kannustus - työtilan viihtyisyys - palautteen saanti 	<ul style="list-style-type: none"> - innostus - motivaatio - tulevaisuuden suunnitelmat - ammatillinen kasvu
<p style="text-align: center;">Haitat</p> <p style="text-align: center;">YMPÄRISTÖTEKIJÄT</p>	<p style="text-align: center;">Haitat</p> <p style="text-align: center;">HENKILÖKOHTAISET TEKIJÄT</p>
<ul style="list-style-type: none"> - aiemmat oppimiskokemukset - oppimisvaikeudet - muiden odotukset 	<ul style="list-style-type: none"> - taloudelliset huolet - henkiset voimavarat - väsymys - fyysiset voimavarat

Kuva 17. Työpajaopiskelevien oppimista tukevat ja haittaavat taustatekijät, nykyhetki.

6.4.2 Ei työpajaopintoja suorittavien taustatekijät

Verrokkiryhmän eli ei työpajaopintoja suorittavien oppimista tällä hetkellä tukevat eniten kannustus ja palautteen saanti. Vahvaa tukea heille antavat myös myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri sekä motivaatio. Edellisten lisäksi heidän oppimistaan tukevat tällä hetkellä innostus ja työtilan viihtyisyys.

Ei työpajaopintoja suorittavien osalta eniten haittaa aiheuttaviksi tekijöiksi he nimesivät henkiset voimavarat. Seuraavaksi eniten haittaa aiheuttavat tulevaisuuden suunnitelmat, väsymys ja muiden odotukset. Edellisten lisäksi aiemmat oppimiskokemukset, taloudelliset huolet sekä ammatillinen kasvu, oppimisvaikeudet ja haastavat tehtävät tuottavat jossain määrin haittaa tämän hetken oppimisessa.

<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto;"> Tuet </div>	YMPÄRISTÖTEKIJÄT	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto;"> Tuet </div>	HENKILÖKOHTAISET TEKIJÄT
<ul style="list-style-type: none"> - kannustus - palautteen saanti - myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri - työtilan viihtyisyys 		<ul style="list-style-type: none"> - innostus - motivaatio 	
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto;"> Haitat </div>	YMPÄRISTÖTEKIJÄT	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 0 auto;"> Haitat </div>	HENKILÖKOHTAISET TEKIJÄT
<ul style="list-style-type: none"> - muiden odotukset - aiemmat oppimiskokemukset - oppimisvaikeudet - haastavat tehtävät 		<ul style="list-style-type: none"> - henkiset voimavarat - tulevaisuuden suunnitelmat - väsymys - taloudelliset huolet - ammatillinen kasvu 	

Kuva 18. Ei opiskelevien oppimista tukevat ja haittaavat taustatekijät, nykyhetki.

6.4.3 Tutkimusryhmien yhteiset ja eriävät taustatekijät

Kun tarkastellaan sekä työpajaopintoja opiskelevien ja ei opiskelevien tuloksia, taustavaikuttajista koettiin molemmissa ryhmissä yhteisinä tämän hetken oppimista tukevinä tekijöinä myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri, motivaatio, innostus, palautteen anto, kannustus ja työtilan viihtyisyys

Tuloksista löytyy kuusi yhteistä taustatekijää, jotka toimivat oppimista haittaavina tekijöinä molemmissa ryhmissä. Nämä tekijät ovat henkiset voimavarat, taloudelliset huolet, väsymys, aiemmat oppimiskokemukset, muiden odotukset sekä oppimisvaikeudet.

Selkein ero oppimisen taustavaikuttajissa opiskelevien ja ei opiskelevien ryhmässä oli kahdessa eri taustavaikuttajassa. Siinä missä työpajaopintoja suorittavat kokivat tulevaisuuden suunnitelmien ja ammatillisen kasvun heidän oppimistaan tukeviksi tekijöiksi ei opiskelijat kokivat kyseiset tekijät heidän oppimistaan estäviksi tekijöiksi.

 YMPÄRISTÖTEKIJÄT	 HENKILÖKOHTAISET TEKIJÄT
<ul style="list-style-type: none"> - myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri - palautteen saanti - kannustus - työtilan viihtyisyys 	<ul style="list-style-type: none"> - motivaatio - innostus
 YMPÄRISTÖTEKIJÄT	 HENKILÖKOHTAISET TEKIJÄT
<ul style="list-style-type: none"> - aiemmat oppimiskokemukset - muiden odotukset - oppimisvaikeudet 	<ul style="list-style-type: none"> - henkiset voimavarat - taloudelliset huolet - väsymys

Kuva 19. Opiskelevien ja ei opiskelevien yhteiset oppimisen tuet ja haitat.

6.5 Oppimiseen liittyvien taustatekijöiden muutokset

Oppimisen taustatekijät -luotainosiolla (ks. kuva 7, s. 18) tutkittiin koko elämän ajan oppimisen taustalla vaikuttaneita tekijöitä. Analyysissä ei niinkään haettu yksittäisten taustatekijöiden nimittäjiä vaan haluttiin saada tietoa siitä, ovatko koko elämän ajan vaikuttaneet taustatekijät pysyneet samoina ja millaisia mahdollisia muutoksia niissä on tapahtunut verrattuna nykyhetkeen.

Koko elämän ajan tapahtuneen oppimisen taustatekijöiden analyysissä käytettiin oppimisen perustukset –luotainosion kanssa yhteneväää väri- ja pisteytyskoodausta. Oppimisen perustuksissa pisteytettiin legoaitoja antamalla yksittäisille taustatekijöille pisteitä yhdestä neljään. Oppimisen taustatekijät –luotainosiossa pisteytettiin vastaavalla tavalla tähtiä yhdestä neljään.

Oppimisen taustatekijöissä tapahtuneiden muutosten analysoinnissa on verrattu oppimisen perustuksissa saatuja merkitysarvoja oppimisen taustatekijät –oppimislautaimen merkitysarvoihin. Vertaamalla tämän hetken oppimisen tuloksia koko elämän aikaisiin tuloksiin, on saatu selville taustatekijöiden merkityksissä tapahtuneita muutoksia. Alla olevaan taulukkoon on koottu työpajaopintoja suorittavien kokemuksia oppimiseen vaikuttavia taustatekijöitä. Tuloksissa verrataan tämän hetkisiä taustatekijöitä suhteessa koko elämän aikaiseen oppimiseen vaikuttaneisiin taustatekijöihin.

Taustatekijät, joiden merkitys on pysynyt tärkeänä nyt ja koko elämän ajan oppimisessa	<ul style="list-style-type: none"> - motivaatio - innostus - henkiset voimavarat - myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri
Taustatekijät, joiden oppimista tukeva merkitys on vahvistunut suhteessa aikaisempaan oppimiseen	<ul style="list-style-type: none"> - ammatillinen kasvu - tulevaisuuden suunnitelmat
Taustatekijät, joiden oppimista estävä merkitys on vahvistunut suhteessa aikaisempaan oppimiseen	<ul style="list-style-type: none"> - aiemmat oppimiskokemukset - oppimisvaikeudet

Kuva 20. Työpajaopintoja suorittavien oppimisen taustatekijöissä tapahtuneet muutokset.

Kun työpajaopintoja suorittavien nykyisiä oppimista tukevia tekijöitä verrataan koko elämän ajan tapahtuneeseen oppimiseen, myönteisen ja hyväksyvän ilmapiirin merkitys on ollut vahvaa sekä aiemmissa että nykyisissä opinnoissa. Vastaajista kaikki ovat kokeneet sen merkittäväksi tekijäksi koko elämän ajan tapahtuvassa opiskelussa sekä nykyistä oppimista tukevana tekijänä.

Samoin motivaatiolla ja innostuksella on ollut tukea antava merkitys aiemmissa ja nykyisissä opinnoissa. Henkiset voimavarat ovat sekä aiemmin että nyt tapahtuvaa oppimista estävä taustatekijä.

Suurimmat muutokset aiemman ja nykyisen tilanteen välillä löytyvät nykyisissä oppimista tukevista tekijöistä ammatillisen kasvun ja tulevaisuuden suunnitelmien merkitysten vahvistumisena. Vastaavasti aiempien oppimiskokemusten ja oppimisvaikeuksien merkitys on lisääntynyt kaikkein eniten estäviksi tekijöiksi, kun verrataan muutosta nykyisten ja aiempien oppimiseen vaikuttavia tekijöitä keskenään.

Taustatekijät, joiden merkitys on pysynyt tärkeänä nyt ja koko elämän ajan oppimisessa	<ul style="list-style-type: none"> - henkiset voimavarat - innostus - taloudelliset huolet - väsymys - palautteen saanti - myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri
Taustatekijät, joiden oppimista tukeva merkitys on vahvistunut suhteessa aikaisempaan oppimiseen	<ul style="list-style-type: none"> - kannustus
Taustatekijät, joiden oppimista estävä merkitys on vahvistunut suhteessa aikaisempaan oppimiseen	<ul style="list-style-type: none"> - muiden odotukset - haastavat tehtävät

Kuva 21. Ei työpajaopintoja suorittavien oppimisen taustatekijöissä tapahtuneet muutokset.

Kun verrataan ei työpajaopintoja suorittavien opiskelijoiden kokemia oppimiseen vaikuttavia taustatekijöitä nyt ja koko aiemman oppimishistorian kanssa, tuloksista löytyy paljon samoja tekijöitä. Pysyviä oppimista tukevia tekijöitä ovat olleet palautteen saanti, myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri ja innostus. Oppimista estävinä taustatekijöinä ovat olleet henkiset voimavarat, taloudelliset huolet ja väsymys.

Suurin muutos oppimista tukevissa taustatekijöissä on kannustuksen saanti. Kannustuksen saannin merkitys on nykyisessä elämäntilanteessa noussut kaikkein eniten, kun verrataan sen tarvetta aikaisempiin oppimista tukeviin tekijöihin. Vastaavasti muiden odotukset ja haastavat tehtävät ovat kasvaneet kaikkein eniten nykyistä oppimista estäviksi tekijöiksi, kun verrataan tilannetta koko oppimishistorian ajan tapahtuneeseen oppimiseen.

6.6 Asiakasprofiilit

Tässä tutkimuksessa asiakasprofiloinnin avulla täydennettiin asiakkaiden tuottamaa asia- ja sisältöfaktaa tuomalla näkyväksi personoidumpaa kuvaa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista ja heidän sen hetkisestä elämästä ja elämäntilanteen asettamista tarpeista.

Tutkimuksen lähtökohtana oli saada kokonaiskuva kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden näkemyksistä koulutuksellisten sisältöjen taroituksenmukaisuudesta ja mielekkyydestä. Kokonaiskuvan saamiseksi sekä tutkimushenkilöiden pienestä otannasta johtuen, asiakasprofiloinnissa yhdistettiin sekä tutkimusryhmän että verrokkiryhmän tuottama tutkimusaineisto. Profiloinnissa käytettiin kaikista luotainosioista saatuja aineistoja, erityisesti vapaamuotoisia Taitojen aarrearkku (ks, kuva 9, s. 20), Mieluisa opiskelupäiväni (ks. kuva 10, s. 21) ja Oppimistapojen arvo –luotainosioita (ks. kuva 8, s. 19).

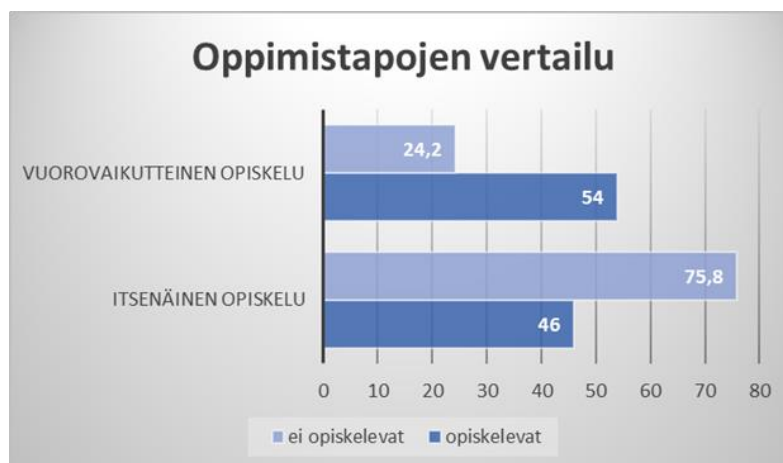
Asiakasprofilointi aloitettiin kirjoittamalla kunkin yksittäisen vastaajan oppimislutaimen sisällöt omaksi asiakaskohtaiseksi dokumentiksi. Tämän lisäksi Taitojen aarrearkku- ja Mieluisa oppimispäiväni –luotainosioiden tutkimusaineiston pohjalta laadittiin kummastakin mindmap menetelmää käyttäen ajatuspilvet (ks. kuvat 23 ja 24, s. 37).

Oppimistapojen arvo –luotainosioista saadut vastaukset jaoteltiin tekemällä oppimiseen, itsenäisiin oppimistapoihin ja vuorovaikutteisesti tapahtuvaan oppimiseen. Kummankin tutkimusryhmän vastaukset ovat hyvinkin lähellä toisiaan. Suurempi ero oppimistavoissa muodostui Jana-tehtävässä (ks. kuva 22, s. 36), jossa vertailtavina on vain kaksi oppimistyyliä, itsenäisesti tai vuorovaikutteisesti tapahtuva oppiminen.

Taulukko 2. Oppimisen tavat.

Oppimisen tapa	työpajaopintoja suorittavat	ei työpajaopintoja suorittavat
tekemällä	41 %	35 %
itsenäisesti	39 %	50 %
vuorovaikutteisesti	20 %	15 %

Oppimistyyleistä itsenäisesti tapahtuvaan oppimiseen sisältyvät yksin, lukemalla, pohtimalla ja kirjoittamalla tapahtuvat oppimisen tavat. Vuorovaikutteisesta oppimista kuvaa keskustelemalla tapahtuva oppiminen sekä tekemällä tapahtuva oppiminen kuvaa työtehtävien avulla tapahtuvaa oppimista.

Kuva 22. Oppimistapojen vertailu jana –tehtävän avulla.

Työpajaopintoja suorittavat kokivat vuorovaikutteisesti tapahtuvan oppimisen (54 prosenttia oppimisesta) hieman itsenäistä oppimista (46 prosenttia oppimisesta) paremmin sopivaksi. Ei työpajaopiskelevien osalta itsenäisesti tapahtuvan oppimistyylin osuus (75,8 prosenttia oppimisesta) vahvistui suhteessa vuorovaikutteiseen oppimiseen (24,2 prosenttia oppimisesta).

Taitojen aarrearkku- ja Mieluisa opiskelupäivä –luotainosien vastauksista tulee esille kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden yksilöllisyys. Elämäntilanteet poikkeavat paljonkin toisistaan. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat asettavat tarvitsemilleen taidoille- ja mieluisa opiskelupäiväsisällöille erilaisia toisistaan poikkeavia tarpeita. Tarpeet ja toiveet olivat nykyistä elämäntilannetta ylläpitävästä työllistymistä tavoitteleviin merkityksiin.

Taitojen aarrearkku –luotainosion tehtävän alussa vastaajat tekivät arvion siitä, onko heille nykyisessä elämäntilanteessa ensisijaisesti tärkeämpää vastaanottaa taitoja, jotka edistävät heidän arjessa selviytymistään vai haluatko he vastaan ottaa taitoja, jotka edistävät heidän työllistymistään. Työpajaopintoja suorittavista viisi seitsemästä valitsi työllistymistä edistävät taidot tärkeimmiksi ja verrokkiryhmäläisistä vastaavasti kolme seitsemästä valitsi työllistämistä edistävät taidot etusijalle.

Kuva 23. Taitojen aarrearkku, ajatuspilvi.

Kuva 24. Mieluisa opiskelupäivä, ajatuspilvi.

Sisällönanalysimenetelmällä tutkimusaineistoista oli löydettävissä merkitysteemoja, jotka kuvastivat tutkittavien arvoja, toiveita, tavoitteita, voimavaroja ja toiminnan sisältöjä. Merkitysteemojen yhdistämällä on muodostettu asiakasprofiilit. Analyysissa muodostetut asiakasprofiilit ovat fiktiivisiä eivätkä suoraan vastaa ketään yksittäistä tutkimushenkilöä. Vastausten pohjalta oli löydettävissä viisi erilaista työpajojen asiakastyyppejä.

FIILISTELIJÄ

Fiilistelijälle on tärkeää, että työpaikalla on rento ja vapautunut tunnelma. Huumori kukkii ja on tärkeää, että töihin tullessa on hyvällä fiiliksellä. Työpaikan murheet, jos niitä edes on, voi jättää työpaikalle ja poistua vapaa-ajan viettoon hyvillä mielin. Oma hyvinvointi ja sen edistäminen on tärkeää. Ihmissuhteet ja niiden toimivuus niin työpaikalla kuin työpaikan ulkopuolella ovat tärkeässä asemassa.

Työllä ja mahdollisella työpajaopiskelulla tulee olla selkeä mieli, miksi sitä toteuttaa. Tärkeää on tietää, että siitä hyötyä tulevaisuudessa. Tämä lisää motivaatiota ja innostusta. Ilman tätä hyötyä voisi työpäivän kuluttaa mukavamminkin ja näin hän kyllä usein toimiikin -rennolla otteella.

Askel eteenpäin voi hieman pelottaa ja jää helposti ottamatta. Opiskelu itsessään, ainakaan ammatillisessa oppilaitoksessa ei ole toivelistalla. Aiemmat oppimiskokemukset eivät ole kannustavia.

TAISTELIJA

Elämä on yhtä taistelua, elämä on erilaisia vastoinkäymisiä ja selviytymistä. Taistelija on oppinut periksiantamattomuutta ja valmistautuu jo etukäteen varautumaan eteen tulevia haasteita vastaan. Elämää hallitsee erilaiset kivut, taistelu ja oman tien raivaaminen. Taistelija on onnistunut kasvattamaan omat henkiset voimavarat vahvaksi. Hän on realistinen oman tilanteensa tiedostaja ja jalat maassa kulkija. Hän on sinnikäs yrittämään uusiakin asioita, mutta niillä on taipumus jäädä kesken.

TYÖORIENTOITUNUT

Suorittava työ ja tekeminen on arjen koossa ja ryhdissä pitävä voima. Riittää kun voi ja saa tehdä työtä, jonka osaa ja joka on tarpeellista. Hän tietää mitä haluaa. Kaikki ylimääräinen on turhaa ja siitä on helppo kieltäytyä. Työtahti voi olla hyvinkin tehokasta tai toisaalta hyvinkin verkkaista, kunkin omien tarpeiden ja voimavarojen mukaista.

TULEVAISUUSSUUNTAUTUNUT

Tulevaisuussuuntautunut on kiinnostunut monista asioista. Hänen mielestään on ilo oppia uusia asioita ja maailma on täynnä mielenkiinnon kohteita. Hän näkee tulevaisuudessa paljon mahdollisuuksia mutta into ja voimavarat kamppailevat keskenään.

FILOSOFI

Filosofi on pohdiskelija ja oman tiensä kulkija. Hän on elämänta-
paeläjä. Boheemisuus ja pohdiskelevuus ovat osa identiteettiä. Hän
kamppailee omien mieltymysten ja yhteiskunnan asettamien velvoit-
teiden kanssa. Hän näkee ympärillään epäkohtia, jotka vaivaavat
mieltä ja joihin ei koe olevan keinoja vaikuttaa. Tavoitteena on saa-
vuttaa rauhan ja tasa-arvon maailma.

6.7 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuuden arviointi

Tutkimuseettisen toimikunnan ohjeistuksen mukaisesti olen tutki-
muksessani noudattanut hyvän tieteellisen käytännön keskeisiä eetti-
siä lähtökohtia (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, ss. 6–9).
Koko tutkimusprosessin ajan olen tietoisesti pyrkinyt toteuttamaan
rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössäni ja tulosten
tallentamisessa, esittämisessä ja arvioinnissa. Olen perehtyessäni
muiden tutkijoiden tekemiin tutkimuksiin ja heidän saamiinsa tutki-
mustuloksiin, saanut omaa tutkimustani varten tärkeää tietoa ja tuo-
nut heidän saavutuksensa esille viittaamalla heidän julkaisuihinsa asi-
anmukaisella tavalla.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012, s. 6) mukaan tieteellisen
tiedon luonteeseen kuuluu avoimuus ja vastuullinen viestintä tutki-
muksen tiedonhankinnasta, käytetyistä tutkimus- ja arviointimenetel-
mistä ja tutkimuksen tulosten julkistamisesta. Olen tutkimusraportis-
sani esiteltyt tutkimusprosessin etenemisen ja tutkimusaineiston ke-
ruussa käytetyt menetelmät sekä raportoinut saadut tutkimustulok-
set totuudenmukaisesti.

Tutkimusaineiston tiedonkeruumenetelmänä käytetty kuusi osainen
Oppimislutaan laajuudessaan ja monikerroksellisuudessaan tuotti
haasteita yhtenäisen kokonaisuuden rakentamisessa. Olin alun perin
kehittänyt oppimislutaan yksilövalmennuksen työvälineeksi osana
Hämeen ammattikorkeakoulun Kulttuuri- taidetoiminta hyvinvoinnin
edistäjänä YAMK-koulutusta. Tästä huolimatta lutaan käyttö tutki-
musaineiston keruumenetelmänä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi.
Visuaalisuus, toiminnallisuus ja tehtävien monipuolisuus pitivät tutki-
muksen osallistuneiden mielenkiinnon ja keskittymisen yllä. Tämän
tekijän voidaan katsoa lisäävän tulosten luotettavuutta vastaajien
asennoituessa positiivisesti tiedon keruuseen. Menetelmällä saatiin
monipuolista tutkimusaineistoa, jota esimerkiksi haastattelututkimuk-
sen keinoin olisi ollut vaikea saavuttaa.

Tutkimuksessani olen ottanut huomioon tutkittavien henkilötietosuo-
jan ja tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuuden sekä tutkimuk-

sen käyttötarkoituksesta tiedottamisen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 7). Tiedotin tutkittaville suullisesti ennen tutkimusaineiston keruuta tutkimuksen sisällöstä ja käyttötarkoituksesta työpaajoopintojen kehittämiseksi. Kerroin heille myös, että he voivat tutustua Oppimisluotaimen tehtäviin ja voivat sen jälkeen tehdä päätöksen, osallistuvatko tutkimusaineiston tuottamiseen.

Tutkimusaineiston käsittelyssä en ole käyttänyt tunnistettavia nimiä tai henkilötunnisteita eivätkä valmiissa raportissa tule yksittäisen tutkimukseen osallistuneen henkilön vastaukset tunnistettavasti esille. Tutkimusaineistoa analysoitaessa tunnisteina ovat toimineet kunkin osallistujan tutkimusnumero.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen avulla selvitettiin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden näkemyksiä työpajaopiskelun tarkoituksenmukaisuudesta heidän sen hetkisessä elämäntilanteessaan. Tarkoituksenmukaisuutta arvioitiin selvittämällä kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden mielekkäiksi ja tarpeelliseksi kokemia koulutuksellisia sisältötoiveita heidän kuntouttavan työtoiminnan työpajajaksolla. Tarkasteltavat sisällötösuudet mukailivat ePerusteista yhteiskunta- ja työelämäosaamisen tutkinnon osan sekä ammatillisista aineista substanssiosaamisen sisältöjä.

Asiakasprofiloinnin avulla haettiin sisällöllisen tiedon rinnalle persoitua ja henkilökohtaisempaa tietoa tutkittavien arjesta, arvoista ja ajatusmaailmasta. Vapaamuistoisesti täytetyt luotainosiot täydensivät koulutuksellisten palvelussisältöjen tarkoituksenmukaisuuden arviointia. Tarkoituksenmukaisuutta arvioivan sisällön rinnalla, tutkimuksen tutkimuskysymykset tavoittelivat vastauksia työpajaopiskelun oppimisen taustalla vaikuttavista oppimista estävistä ja oppimista tukevista tekijöistä.

7.1 Koulutukselliset sisältötoiveet ja oppimisen tukimuodot

Ammatillisen koulutuksen sisältöosuuksissa on samansuuntaisia sisältöjä, joita sekä tutkimusryhmäläiset että verrokkiryhmän edustajat toivoivat sisällytetyksi omaan kuntouttavan työtoiminnan jaksoon. Merkityksellisimmiksi toiveiksi nousivat yhteiskunta- ja työelämäosaamisen tutkinnon osasta urasuunnitteluvalmiuksiin linkittyvä tulevaisuuden suunnitelmien selkiytyminen ja oman hyvinvoinnin vahvistamisen sisällöt.

Ammatillisesta osaamisesta työtehtävien osaamisen sisällöt nähtiin lähes yhtä tärkeiksi kuin omaan hyvinvointiin liittyvät sisällöt. Tärkeänä sisältötoiveena koettiin myös yhteiskunnassa ja kansalaisena toimimisen otsikon alle sijoittuva osallistuminen vaikuttamis- ja kehittämissyöhyön. Molemmissa tutkimusryhmissä kestävän kehityksen edistäminen arvotettiin yhteiskunta- ja työelämä tutkinnonosien osaamissisällöistä vähiten merkitykselliseksi nykyisessä elämätilanteessa.

Alla olevaan työpajakolmioon on kuvattu keskeiset tutkimustulokset työpajaopintojen sisältötoiveista ja oppimista tukevista taustatekijöistä. Kolmion sisällä, keskiössä on kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ja heidän työpajajaksolle asettamansa henkilökohtaiset sisältötoiveet. Kolmion ulkopuolinen osuus kuvaa niitä oppimisympäristöön liittyviä tekijöitä, joita kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat kokevat kaikkein merkityksellisimmiksi oppimista tukeviksi taustatekijöiksi.

Kuva 25. Työpajaopiskelun kolmio, oppimisen sisällöt ja tukimuodot.

Ylimpänä, kolmion kärkeen, on asetettu tulevaisuusnäkyvä. Tulevaisuuden näkymien selkiyttämisen kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat kokivat tärkeäksi ja merkityksellisiksi. Muut sisältötoiveet on asetettu kolmioon sen mukaan, mitä suurempi vastaajamäärä kyseistä sisältötoivetta toivoi työpajajaksoonsa sisällytettävän. Eniten kannatusta sai oman hyvinvoinnin vahvistamiseen liittyvät sisällöt ennen työtaitojen vahvistamista. Molempien ryhmien vastaajat toivoivat myös voivansa osallistua vaikuttamis- ja kehittämistoimintaan.

Työpajaopiskelun kolmion reunoille on eritelty kolme erillistä mutta keskenään linkittyvää oppimista tukevaa osa-aluetta; oppimisen tuki, myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri sekä kolmantena kannustus ja palautteen antaminen. Nämä kolme osa-aluetta muodostavat keskeisimmät tukimuodot, joita kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat kokivat heille merkityksellisiksi oppimisympäristön antamiksi tuen muodoiksi.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden henkilökohtaisista tekijöistä motivaatio ja innostus ovat eniten oppimista tukevia taustatekijöitä. Suurimpina henkilökohtaisina oppimista estävinä tekijöinä molemmissa vastaajaryhmässä koettiin henkiset voimavarat, taloudelliset huolet ja väsymys. Tutkimustuloksista nousi kolme oppimisympäristöön liittyvää tekijää, jotka sekä työpajaopiskelevat ja ei opiskelevat nostivat merkittävästi omaa nykyistä oppimista estäväksi tekijäksi. Nämä taustatekijät ovat oppimisvaikeudet, muiden odotukset ja aiemmat oppimiskokemukset.

7.2 Työllistymistä edistävät tulokset

Selkeimpänä erona tämän hetkessä oppimisessa tutkimusryhmien välillä olivat ammatillinen kasvu ja tukevaisuuden suunnitelmat. Siinä missä työpajaopiskelijat kokivat nämä taustatekijät omaa oppimista tukeviksi asioiksi, ei opiskelijat kokivat ne omaa oppimista estäviksi tekijöiksi.

Työpajajakson sisältöosuuksissa Työelämässä toimiminen –tutkinnon osan osaan liittyvän työelämätaitojen vahvistamisen työpajaopiskelua suorittavat arvottivat neljänneksi tärkeimmäksi sisältötoiveeksi. Verrokkiryhmän osalta se koettiin yhdeksänneksi tärkeimmäksi sisältöosuudeksi.

Työpajaopintoja suorittavista viisi seitsemästä toivoi itselleen mieluummin työllistymistä edistäviä taitoja kuin arkielämässä selviytymisen taitoja. Vastaavasti ei työpajaopintoja suorittavista kolme seitsemästä toivoi työllistämistä edistäviä taitoja ennemmin kuin arkea helpottavia taitoja. Työllistymisen toiveista kertovat esimerkiksi toiveet paluusta työelämään, enemmän kokemusta erilaisista työtehtävistä ja

kirjanpitoa ja myyntityön harjoittelua. Osalle asiakkaista työpajajakson mielekäs ja tarkoituksenmukainen sisältö kohdentui nykyistä elämäntilannetta ylläpitäviin ja arkielämää helpottaviin tarpeisiin, kuten osaamista virastoasiointiin, energiaa henkisellä tasolla ja raittiuteen.

Molempien tutkittavana olleiden ryhmien tulokset ovat koko lailla yhteneväiset sisällöllisesti. Samoin tuen tarpeissa on paljon yhtenäisyyksiä, erot tulevat esiin tulevaisuusnäkymissä ja elämäntilanteissa. Osa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista haluaa työpajaopiskelun avulla edistää työllistymistä, osalle työpajaopiskelun merkitys liittyy oman arjen ja hyvinvoinnin vahvistamiseen. Osalle työpajaopiskelu on kuntouttavan työtoiminnan aikana oikea aikainen ja tarkoituksenmukainen. Osalle työpajatoiminta itsessään on riittävää ja työllä on tärkeä elämää koossa pitävänä merkitys.

Tutkimus- ja verrokkiryhmäläisten vastausten perusteella on tarkoituksenmukaista sisällyttää ammatillisten perustutkintojen sisältämiä sisältöosuuksia kuntouttavan työtoiminnan jaksoon hyvinvoinnin vahvistamisen, ammatillisten substanssialan liittyvien taitojen sekä yhteiskunnassa ja kansalaisena toimimiseen liittyvän kehittämis- ja vaikuttamistyöhön osallistumisen sekä opiskelu- ja urasuunnitteluun liittyvän tulevaisuuden suunnittelun muodossa.

8 POHDINTA

8.1 Osaamisen vahvistaminen

Tutkimustulosten mukaan, sekä työpajaopintoja suorittavilla että ei suorittavilla, on halu oppia uusia taitoja. Yksi työpajoihin kohdistuva haaste on työpajojen työtehtävistä. Aho & Kunttu (2001, s. 29) tutkiessaan julkisten ja yksityisten työllisyysvaikutusten eroja, arvelee julkisen sektorin työllistymisen alempaan vaikuttavuuteen olevan yhtenä osasyynä siihen, että julkisen sektorin työpaikoissa kertyvälle osaamiselle on vähemmän kysyntää kuin yksityisten toimijoiden työtehtäville.

Työpajojen työtehtäviä suunniteltaessa tulisi miettiä, millaisilla työtehtävillä on tarvetta niin yhteiskunnallisesti kuin alueellisesti. Millaisia työllistäviä aloja on ja millaista osaamista tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa. Tarvitaan myös rohkeutta muuttaa olemassa olevia ja perinteisiä toimintoja ja sisältöjä työllistymistä tukeviksi.

8.2 Monialainen tuki

Pelkkä työelämässä tarvittavien taitojen vahvistaminen ei yksin riitä vaan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat kamppailevat useiden

haasteiden keskellä. Tässä tutkimuksessa vahvistui myös työpajaopiskelijoiden kuntoutuksellinen tarve, jonka Lindh (2013, ss. 54–55, 64), Karjalainen & Karjalainen (2011, s. 9) ja Immonen ym. (2011, s. 27) omilla tutkimuksissaan toivat esille. Tutkimustuloksista on havaittavissa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden tarve samanaikaisesti sekä kuntoutukselliseen että koulutukselliseen tukeen. Työpajaopinnoissa kuntoutuvan työtoiminnan asiakkaat kokevat tarvitsevansa tukea niin henkiseen kuin fyysiseen jaksamiseen, oppimisvaikeuksiin, taloudellisiin huoliin ja tulevaisuuden mahdollisuuksien selkiyttämiseen.

Tuloksista ilmeni kolme keskeistä oppimisympäristöön kohdistunutta nykyistä oppimista estävää taustatekijää; muiden odotukset, aiemmat oppimiskokemukset ja oppimisvaikeudet. Tässä tutkimuksessa ei haettu vastauksia siihen, mitkä tekijät ovat näiden kokemusten taustalla. Sen sijaan voidaan kysyä, onko muilla tutkimuksessa esille tulleilla oppimista estävillä tekijöillä yhteys myös edellä mainittuihin esteisiin taustatekijöihin?

Liittyvätkö muiden odotukset ulkopuolisten tahojen yksilölle asettamiin tavoitteisiin, joita he eivät koe itselleen tarkoituksenmukaisiksi ja joilla ei ole yhtymäkohtaa heidän omien sen hetkisten tarpeittensa kanssa? Onko kysymys siitä, että heihin kohdistuvat tavoitteet ja tehtävät ovat liian haastavia omaan suoritustasoon nähden? Aiheuttavatko riittämättömyyden tunteet väsymystä? Entä oppimisvaikeudet ja aiemmat oppimiskokemukset? Onko niin, että tarvittava tuen määrä ei ole ollut riittävä oppimisvaikeuksia kompensoimaan? Entä onko kyse oppimistyylien tai opetus- ja ohjausmenetelmien sopimattomuudesta. Varsinkin ei työpajaopintoja suorittavien osalta vuorovaikutteisesti tapahtuva oppiminen koettiin vain pieneltä osalta itselle sopivaksi oppimistavaksi. Miten se toimii sosiokonstruktivistista oppimistapaa suosivaan aikakauteen?

8.3 Kuntoutuksellisen ja koulutuksellisen sisällön yhdistäminen

Työpajaopintojen toteuttamisessa tarvitaan työpajojen henkilöstöltä osaamista suhteuttaa ammatillisen osaamisen sisällöt suhteessa kuntoutuksellisiin tarpeisiin. Usein ajatellaan, että tietyt valmiudet, kuten päivärytmi, tulee olla kunnossa ennen kuin lähdetään kouluttautuisen polulle. Työpajaopinnoissa asetelma voisi olla toisin päin. Lähdetään mielekkään sisällön avulla laittamaan arkirytmisiä ja työelämävalmiuksia kuntoon. Mielekäs sisältö voi parhaimmillaan toimia motivoivana keinona ja antaa syyn toiminnalle.

Kuntoutuksen yhdistävässä työpajaopiskelussa tavoitteeksi ja päämääräksi ei aseteta pelkästään suoritusta tai oppilaitoksen myöntämää todistusta suorituksesta tutkinnon osasta. Keskiössä on prosessi, joka tuottaa tärkeää tietoa omista voimavaroista ja jaksamisesta sekä samalla vahvistaa ammatillista osaamista.

Kuntoutuksellisessa työpajaopiskelussa lähtökohtana on tutkimusmatka omaan itseen. Mahdollista työpajaopintojen keskeytymistä tai jaksamattomuutta ei tulisi nähdä epäonnistumisena vaan tärkeänä tiedon antajana sen hetkisestä elämäntilanteesta. Parhaassa tapauksessa toteutuvat molemmat, sekä ammatillisen osaamisen vahvistuminen ja tieto omista voimavaroista.

8.4 Työelämäverkostot

Työllisyyspalvelujen aikana luodut verkostot toimivat yhtenä työllistymistä edistävänä keinona (Aho ym., 2018, 66). Tämän hetken lainsäädännön puitteissa aidot työelämäverkostot ja niihin liittyvät nivelvaiheen siirtymiset kuntouttavasta työtoiminnasta eteenpäin jäävät ohuiksi lain estäessä kuntouttavan työtoiminnan järjestämisen yrityksiin (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2001/189, 6 §). Työpajaopintoja suorittavat toivoivat työpaikoille tehtäviä tutustumiskäyntejä. Ne ovat hyviä, mutta eivät sellaisenaan johda tilannetta optimaalisesti eteenpäin. Pelkät tutustumiskäynnit eivät anna mahdollisuutta kokeilla avoimilla työmarkkinoilla omia taitoja, voimavaroja tai henkistä, fyysistä ja sosiaalista jaksamista.

Jotta tuettu ja joustava polku työelämään ja työelämäverkostoitumiseen olisi mahdollista, tulisi työpajaopintoja suorittaville kuntouttavan työtoiminnan asiakkailta olla mahdollisuus työpajaopintojen aikana tuettuun oppimisjaksoon työpaikoilla. Lyhyet voimavarojen mukaiset jaksot, jonka aikana on mahdollisuus täydentää ja kerryttää osaamista ja saada konkreettinen tuntuma työelämään. Pelkästään yksilöön kohdistuneilla palvelujen kehittämisellä ja tukimuodoilla ei kaikilta osin pystytä vaikuttamaan työllistymiseen. Rinnalle tarvitaan myös keinoja kehittää työelämää vastaanottavaisemmaksi, niin asenteellisesti kuin toiminnallisestikin.

8.5 Työpajaopiskelun tarkoituksenmukaisuus

Asiakasprofiloinnissa tuli esiin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden toisistaan eriävät elämäntilanteet. Toiset toivoivat työpajajakson edistävää työllistymistä, osalle vastaajista työtehtävien tekeminen ja arjen taidot toimivat sen hetkisessä elämäntilanteessa kantavana ja riittävänä sisältönä. Työpajaopiskelu nähdään mielekkääksi ja tarkoituksenmukaiseksi tilanteessa, jossa siitä uskotaan ja nähdään olevan hyötyä tulevaisuudessa, silloin kun sen nähdään edistävän ammatillista kasvua ja omia työllistymisen mahdollisuuksia. Näköalattomuus puolestaan toimii oppimista estävänä tekijänä. Mitä selkeämpi ammatillinen tulevaisuussuuntautuneisuus henkilöllä on sitä merkityksellisemmäksi he kokevat työpajaopiskelun omassa elämäntilanteessaan.

Tämä tutkimus antoi vahvistusta siihen, että koulutuksellisten sisältöjen kehittäminen ja toteuttaminen työpajoilla vastaa tietyiltä osin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden tarpeita ja on siten tarkoituksenmukaista toimintaa. Koulutuksellisen sisällön toteuttamisen rinnalla tarvitaan oppimisen- ja kuntoutumisen tukea. Tulevaisuudessa olisi myös tarpeellista ja rikastuttavaa ottaa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat heidän toiveittensa mukaisesti palvelujen kehittämiseen nykyistä laajemmassa muodossa.

LÄHDELUETTELO

Aho, S., Kunttu, S. (2001). *Työvoimapolitiittisten toimien vaikuttavuuden tutkiminen rekisteriaineistojen avulla. Menetelmäkehittelyä ja 1994–1997 toteutettuja toimia koskevia tuloksia*. Työvoimapolitiittinen tutkimus Nro 233. Työministeriö. Helsinki.

Aho, S., Tuomala, J., Hämäläinen, K. & Mäkiäho, A. (2018). *Työvoimapaalvelujen kohdistuminen ja niihin osallistuvien työllistyminen*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 19/2018. Haettu 6.3.2019 osoitteesta <https://vatt.fi/documents/2956369/7171534/Ty%C3%B6voimapaalvelujen+kohdistuminen+ja+niihin+osallistuvien+ty%C3%B6llistyminen.pdf/1679fe1a-3531-4b6e-82e6-ec9a17e72b90>

Ala-Kauhaluoma, M., Keskitalo, E., Lindqvist, T. & Parpo, A. (2004). *Työttömien aktivointi. Kuntouttava työtoiminta –lain sisältö ja vaikuttavuus*. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Tutkimuksia 141. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.

Alasalmi, J., Alimov, N., Ansala, L., Busk, H., Huhtala, V.V., Kekäläinen, A., Keskinen, P., Ruuskanen, O.-P. & Vuori, L. (2019). *Työttömyyden laajat kustannukset yhteiskunnalle*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 16/2009. Haettu 16.4.2019 osoitteesta <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161296/16-2019-Tyottomyyden%20laajat%20kustannukset%20yhteiskunnalle.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hallitusohjelma. 2019. Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelma (6.6.2019). *Osallistava ja osaava Suomi, sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta*. Valtioneuvoston julkaisuja 2019:23. Haettu 1.7.2019 osoitteesta http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161662/Osallistava_ja_osaava_Suomi_2019_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Immonen, K., Kerminen, P. & Lindberg, E. (2011). *Työelämäosallisuuden lisääminen on yhteinen asia, Asiantuntijaryhmän ehdotukset heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työelämäosallisuuden lisäämiseksi*. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistiota 2011:4. Kuntaliitto. Helsinki. Haettu 15.6.2019 osoitteesta <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72806/URN%3aNBN%3afe201504226138.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Karjalainen J. & Karjalainen V. (2010). *Kuntouttava työtoiminta – aktiivista sosiaalipolitiikkaa vai työllisyyspolitiikkaa? Empiirinen tutkimus pääkaupunkiseudulta*. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Raportti

38/2010. Yliopistopaino. Helsinki. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80039/4aa5eb26-0e0e-4dac-928e-4597d8c7a8d9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Karjalainen, J. & Karjalainen, V. (2011). *Kuntouttava työtoiminta kunnissa. Arvioita toiminnan järjestämistavasta ja kehityssuunnasta*. Raportti 46/2011. THL Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80041/c7db7901-6ac7-422b-b09f-b62c88a3737a.pdf>

Karjalainen, J. & Raivio, H. (2013). Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Julkaisussa Era t. (toim). *Osallisuus -oikeutta vai pakkoa*. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 156. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Klemelä, J. (2016). *Järjestöt, vaikuttavuus ja raha, SROI–arviointimenetelmä*. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry. SOSTE:n julkaisuja 1/2016. Helsinki. Haettu 11.12.2018 osoitteesta <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2018/12/sroi-arviointimenetelma-soste.pdf>

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. Haettu 15.1.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001. Haettu 20.2.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189>

Lehikoinen, A., Saarniaho, R. & Suikkanen, A. (2002). *Oppimisella osallisuutta – vastauksia työn murrokseen*. Sitran raportteja 29. Edita Prima Oy Helsinki. Haettu 8.6.2019 osoitteesta <https://media.sitra.fi/2017/02/27172924/raportti29-2.pdf>

Lindh, J. (2013). *Kuntoutus työn muutoksessa Yksilön vajavuuden arvioinnista toimintaverkostojen rakenteistumiseen*. Väitöskirja. Haettu 13.2.2019 osoitteesta <https://www.vates.fi/media/jari-lindh-kuntoutus-tyon-muutoksessa.pdf>

Maskonen, S., Pahlman, P. & Wienkoop, V. (2019). *Osaaminen näkyväksi. Käsikirja työpajatoiminnan opinnollistajille*. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. Helsinki.

Maunu, T., Sardar, P. & Sihto, M. (2014). *Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2012*. TEM-analyyseja 62/2014. Työ- ja elinkeinoministeriö. Helsinki. Ladattu koneelle 6.6.2019 osoitteesta

<https://fi.search.yahoo.com/search?fr=mca-fee&type=E211FI0G0&p=Ty%C3%B6voimapolitiisilta+toimenpiteilt%C3%A4+sijoittuminen+vuonna+2012.>

Mäkelä, M. (2011). Mast –maakunnallinen ohjausmalli. Teoksessa J. Kilpinen, M. Mäkelä, A. Parantainen & M. Salonen (toim.) *Mastilaisia maakunnallinen ohjausmalli käytössä ja käytännössä*. Euroopan sosiaalirahasto, Varsinais-Suomen ELY–keskus, Toteuttajaorganisaatiot ss. 4–12. Haettu 15.1.2019 osoitteesta http://www.koulutusta-kuu.fi/tuotetori/wp-content/uploads/sites/3/2016/03/MAST_loppujulkaisu_netti.pdf

Mäkinen, M. (2019). *Asiakastilastot*. 5.11.2019. Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsi. Hämeenlinna.

Nuoret kohti työtä! (2018). *Puitesopimus, Häme*. Haettu 16.9.2019 Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsin arkistosta.

Opetusministeriö. (2007). *Erytisopetuksen strategia*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007/47. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Haettu 5.6.2019 osoitteesta <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79498/tr47.pdf>

OPH. (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Opetushallitus. 4. painos. Helsinki 2016. Haettu 27.9.2019 osoitteesta https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Opintopolku. (2018) ePerusteet. Tutkinnon muodostuminen. Haettu 15.1.2019 osoitteesta <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/4221360/reformi/ra-kenne>

Peda.Net. (n.d.). *Informaali oppiminen*. Peda.net hankkeet. Haettu 18.8.2019 osoitteesta <https://peda.net/hankkeet/oppijat/ovo/lahtokohdat/informaali>

Pietikäinen Reetta. (2019). *Tulosperusteinen palvelu ja eri tavoin heikossa asemassa olevien nuorten palvelu ei ole toimiva yhdistelmä. – Työpajatoimijoiden näkemyksiä tulosperusteisuudesta Nuoret töihin ja Nuoret kohti työtä! –palveluissa*. Kyselytulosten yhteenveto 3/2019. Valtakunnallinen työpajayhdistys. Ladattu koneelle 6.6.2019 osoitteesta https://www.tpy.fi/8068>tulosperusteiset_palvelut_raportti_14_3_2019

Schellhammer-Tuominen, M. (2013). Avartajat-hanke. Teoksessa M. Schellhammer-Tuominen (toim.) *Osaamista yksilöllisillä poluilla, opinollistaminen osana oppilaitos-työpaja-yhteistyötä*. Silta-Valmennus ry Euroopan sosiaalirahaston tuella ss. 11-12.

TEM. (2019). *Työ- ja elinkeinoministeriön näkemys Suomen työmarkkinoista Työmarkkinoiden nykytila, kehitysnäkymät ja tavoitetila*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2019:4. Helsinki. Haettu 15.9.2019 osoitteesta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161398/TEM_4_2019_TEM_n%c3%a4kemys_Suomen_ty%c3%b6markkinoista.pdf?sequence=9&isAllowed=y

THL. (2014). *Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 13.3.2019 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttavan-tyotoiminnan-kasikirja/kuntouttava-tyotoiminta/kuntouttavan-tyotoiminnan-sisalto/sisalto-asiakaskohtaisesti>

TPY. (n.d.). *Työpajatoiminta Suomessa, työpajatoiminta pähkinäkuorossa*. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. Haettu 20.3.2019 osoitteesta <http://www.tpy.fi/tools/tyopajatoiminta-suomessa>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 5. painos. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitleminen Suomessa*. Toimituskunta: Krista Varantola (pj), Veikko Launis, Markku Helin, Sanna Kaisa Spoof & Sanna Jäppinen (siht.) Helsinki 2013. Haettu 18.9.2019 osoitteesta https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tuulaniemi, J. (2011). *Palvelumuotoilu*. Alma Talent. E-kirja. EPUB+DRM. Haettu 13.9.2019 osoitteesta <https://www.elibrary.com/reader/9789521416880>

Tynjälä, P. (1999). *Oppiminen tiedon rakentamisena*, konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. 4. painos. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valtiovarainministeriö. (2019). *Eurooppa 2020 -strategia, Suomen kansallinen uudistusohjelma, kevät 2019*. Valtiovarainministeriön julkaisu 2019:25. Helsinki. Ladattu koneelle 6.6.2019 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161506>

Vilka, H. (2005). *Tutki ja kehitä*. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Virtanen Ari. (2017). *Kuntouttava työtoiminta 2016. Kuntakyselyn osaraportti*. Tilastoraportti 33/2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 16.5.2019 osoitteesta http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135308/Tr33_17.pdf?sequence=4&isAllowed=y